

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมชินเนคติกส์” เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้กิจกรรมชินเนคติกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วสรุปรวบรวมนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - 1.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
 - 1.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์
 - 1.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
 - 1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์
 - 1.5 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - 1.6 จุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - 1.7 องค์ประกอบและประเภทของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
 - 1.8 การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมชินเนคติกส์
 - 2.1 ความหมายของกิจกรรมชินเนคติกส์
 - 2.2 องค์ประกอบที่สำคัญของกิจกรรมชินเนคติกส์
 - 2.3 รูปแบบการสอนแบบชินเนคติกส์
 - 2.4 เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์
 - 2.5 วิธีจัดการเรียนรู้แบบชินเนคติกส์
3. การเขียนและการสอนเขียนในระดับประถมศึกษา
 - 3.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 3.2 ความหมายและความสำคัญของการเขียน
 - 3.3 จุดมุ่งหมายของการเขียนและการสอนเขียนในชั้นประถมศึกษา
 - 3.4 กระบวนการในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1. ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวเรา อยู่ที่ว่าใครจะสามารถดึงออกมาใช้ได้ดีกว่ากัน ซึ่งการศึกษาค้นคว้าเรื่องความคิดสร้างสรรค์ (creativity) ได้กระทำกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

Torrance (1972, p. 26) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือความสามารถของบุคคลในการคิดแก้ปัญหาด้วยการคิดอย่างลึกซึ้ง ที่นอกเหนือไปจากลำดับขั้นของการคิดอย่างปกติธรรมดา อันเป็นลักษณะภายในของบุคคลที่จะคิดหลายแง่ หลายมุมผสมผสานจนได้ผลผลิตใหม่

Guilford (1967, p.6) ได้อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะความคิดอเนกนัย (divergent thinking) คือ ความคิดหลายทิศทาง หลายแง่ หลายมุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่รวมถึงการคิดค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จด้วย และเขายังได้อธิบายเพิ่มเติมถึงความคิดอเนกนัยว่า ประกอบด้วยลักษณะความคิดริเริ่ม (originality) ความคิดคล่องแคล่ว (fluency) ความคิดยืดหยุ่น (flexibility) และความคิดละเอียด (elaboration)

Wallach and Kogan (1965, p. 1) มีแนวคิดว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงความคิดที่จะโยงสัมพันธ์ได้ (association) คือ เมื่อระลึกถึงสิ่งใดได้ ก็จะเป็นสะพานให้ระลึกถึงสิ่งอื่นได้ต่อไปอย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เมื่อเกิดแล้วก็เก็บสะสมไว้ในรูปของมโนทัศน์ภายในสมอง เมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นก็จะตอบสนองออกมา เช่น เมื่อเห็นคำว่าปากกาก็นึกถึง กระจดาช ดินสอด ขวดหมึก โตะ แก้ว สมุดบันทึก ฯลฯ

Osborn (1963, p. 23) กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นจินตนาการประยุกต์ คือ เป็น จินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อแก้ปัญหาที่มนุษย์ประสบอยู่ มิใช่เป็นจินตนาการที่ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย โดยทั่วไปความคิดจินตนาการจึงเป็นลักษณะสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในการนำไปสู่ผลผลิตที่แปลกใหม่และเป็นประโยชน์

สุวิทย์ มูลคำ (2549, หน้า 9) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) คือ กระบวนการทางปัญญาที่สามารถขยายขอบเขตความคิดที่มีอยู่เดิมสู่ความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างไปจากความคิดเดิมและเป็นความคิดที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2548, หน้า 15) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) มีความหมายโดยสรุปว่า รูปหรือเรื่องที่สร้างให้มี ให้เป็นขึ้นใหม่ในใจและนำสู่การสร้างเป็นต้นแบบอย่างใหม่ให้ปรากฏขึ้น

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ (2544, หน้า 2) ความคิดสร้างสรรค์ แบ่งคำนิยามได้ดังนี้ คือ

(1) ความคิดสร้างสรรค์ เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน ยากแก่การให้คำจำกัดความแน่นอนตายตัว

(2) ถ้าพิจารณาความคิดสร้างสรรค์ในเชิงผลงาน (product) ผลงานนั้นต้องเป็นผลงานที่แปลกใหม่และมีคุณค่า กล่าวคือ ใช้ได้โดยมีคนยอมรับ ถ้าพิจารณาความคิดสร้างสรรค์ในเชิงกระบวนการ (process) กระบวนการคิดสร้างสรรค์ คือ การเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งของหรือความคิดที่มีแตกต่างกันมาเข้าด้วยกัน ถ้าพิจารณาความคิดสร้างสรรค์รายบุคคล บุคคลนั้นจะต้องเป็นคนที่มีความคิดริเริ่มเป็นของตัวเอง (originality) เป็นผู้ที่มีความคิดคล่อง (fluency) มีความคิดยืดหยุ่น (flexibility) และสามารถให้รายละเอียดในความคิดนั้น ๆ ได้ (elaboration)

พรธงาม ใจรักษ์ศักดิ์ (2539, หน้า 12) สรุปความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ได้ใน 3 ลักษณะ ดังนี้คือ

(1) ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงผลงาน (product) ผลงานจะต้องเป็นความคิดที่แปลกใหม่และมีคุณค่า

(2) ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงกระบวนการ (process) กระบวนการความคิดสร้างสรรค์ คือ การเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งของหรือความคิดที่มีความแตกต่างกันมาก เข้าด้วยกัน

(3) ความคิดสร้างสรรค์เชิงบุคคล บุคคลนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีความแปลกเป็นของตัวเอง (originality) เป็นบุคคลที่มีความคิดคล่อง (fluency) มีความยืดหยุ่น (flexibility) และสามารถให้รายละเอียดในความคิดนั้น ๆ ได้ (elaboration)

ศิริรัตน์ หน่ายมี (2538, หน้า 10) สรุปว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะจินตนาการสิ่งที่สังเกตเห็น รับรู้ เข้าใจซึ่งมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความคิดใหม่ต่อเนื่องกันไป โดยใช้ประสบการณ์เดิมหลอมรวมเข้าเป็นประสบการณ์ใหม่ที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

อรพิน ธนาสุภกรกุล (2536, หน้า 13) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถด้านหนึ่งของสมองในการคิดสิ่งแปลกใหม่และสามารถแปลงความคิดออกมาในรูปผลผลิต การกระทำที่เป็นแนวทางแก้ปัญหา โดยใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมเป็นองค์ประกอบที่จะก่อให้เกิดความคิดหลากหลายทิศทาง และสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันในรูปกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

เปรมประภา สุมางกูร (2536, หน้า 11) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถทางการคิด จินตนาการของบุคคลที่จะเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมที่มีอยู่และประสบการณ์ที่ได้รับเข้าด้วยกัน ประยุกต์ไปสู่การคิดที่แปลกใหม่ ดีกว่าและแตกต่างไปจากรูปแบบการคิดที่มีอยู่เดิม

กรกนก รูปประสม (2536, หน้า 17) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของบุคคลในการแสดงออกทางความคิดหรือการกระทำที่เกิดขึ้นหลายทิศทาง ซึ่งจะเกิดจากความสามารถในการเชื่อมโยงความคิดหลาย ๆ ความคิดที่ไม่มีความสัมพันธ์กันมาก่อนเข้าด้วยกันแล้วแสดงออกมาเป็นความคิดหรือการกระทำที่แปลกใหม่ตามความคิดของตนเอง

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2535, หน้า 2) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์ เป็นลักษณะของการคิดริเริ่ม ต้องใช้จินตนาการของตนมาเชื่อมโยงกับความคิดใหม่

จากนิยามความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของสมองที่คิดได้หลายทิศทาง หลายแง่มุม โดยมีสิ่งเร้าภายนอกเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดแปลกใหม่ ต่อเนื่องกันไป และความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบด้วยความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น และความคิดที่เป็นความสามารถเฉพาะบุคคล

2. ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้หลายท่าน ดังนี้

Huelock (1972, p. 319) ได้กล่าวถึงคุณค่าของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์ให้ความสุข ความสุขและความพอใจแก่เด็ก และมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กมาก ไม่มีอะไรที่จะทำให้เด็กรู้สึกหดหู่เท่ากับงานสร้างสรรค์ของเขาถูกตำหนิดูถูก หรือถูกว่าสิ่งที่เขาสร้างนั้นไม่เหมือนของจริง

Jersild (1972, p. 7 อ้างอิงจาก นงนุช ชาญวิทิตกุล, 2545 หน้า 7) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์มีส่วนช่วยในการส่งเสริมเด็กในด้านต่าง ๆ ได้แก่

(1) ส่งเสริมสุนทรียภาพ เด็กจะรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งผู้ใหญ่ควรทำเป็นตัวอย่าง โดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็ก ๆ การพัฒนาสุนทรียภาพแก่เด็กโดยให้เด็กเห็นว่าทุก ๆ อย่างมีความหมายสำหรับตัวเขา ส่งเสริมให้รู้จักสังเกตสิ่งที่แปลกจากสิ่งธรรมดาสามัญให้ได้ยินในสิ่งที่ไม่เคยได้ยินและหัดให้เด็กสนใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

(2) เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดันความคับข้องใจและความก้าวร้าว

(3) การสร้างนิสัยในการทำงานที่ดี ขณะที่เด็กทำงานครูควรสอนระเบียบและนิสัยที่ดีในการทำงานควบคู่ไปด้วย เช่น หัดให้เด็กรู้จักเก็บของเป็นที่ ล้างมือเมื่อทำงานเสร็จ

(4) เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อ เด็กจะสามารถพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่จากการเล่น การเคลื่อนไหว การเล่นบล็อก และพัฒนากล้ามเนื้อเล็กจากการตัดกระดาษประดิษฐ์ภาพ วาดภาพด้วยนิ้วมือการต่อภาพการเล่นกระดานตะปู

(5) เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจค้นคว้าทดลอง เด็กจะชอบทำกิจกรรมและใช้วัตถุต่าง ๆ เพื่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่เด็กจะใช้ความคิดริเริ่ม และจินตนาการของเขาสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น ครูจึงควรจัดหาวัสดุต่าง ๆ ไว้ให้กับเด็กมีโอกาสพัฒนาการทดลองของตน เช่น ก่อของยาสีฟัน เปลือกไข่และเศษวัสดุเหลือใช้ เพื่อให้เขาฝึกสมมติเป็นนักก่อสร้างหรือสถาปนิก

สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ (2544, หน้า 15) กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมากในปัจจุบัน ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ไปในการแก้ปัญหาและผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ ยิ่งในอนาคตสังคมมีแนวโน้มที่จะทวีความสลับซับซ้อนมากขึ้น บุคคลจะต้องใช้ความรู้ ทักษะและความคิดสร้างสรรค์ไปในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การเตรียมเยาวชนให้อยู่ในสังคมอนาคตได้อย่างดีจึงควรเตรียมการในเรื่องการส่งเสริมหรือพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ในปัจจุบันควบคู่ไปกับการส่งเสริมหรือพัฒนาความสามารถด้านอื่นด้วย

สุจริต เพียรชอบ (2536, หน้า 15) กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้มีในตัวเด็ก ตามธรรมชาติแล้วเด็ก ๆ จะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นของตัวเอง แต่จะพัฒนามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การสร้างบรรยากาศและการให้ความสนับสนุนของบุคคลที่อยู่แวดล้อมตัวเด็ก เช่น บิดา มารดา ครูพี่เลี้ยงและครูอาจารย์ การปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กเป็นสิ่งทำได้ค่อนข้างยากแต่ก็เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องปลูกฝังเพราะจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเด็กเองและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

ผุสดี ภูอินทร์ (2526, หน้า 73) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

(1) มีคุณค่าต่อสังคม ได้แก่ การที่บุคคลได้คิดและสร้างสิ่งใด สิ่งหนึ่งเพื่อประโยชน์และความก้าวหน้าของสังคม หรือหาวิธีแก้ไขปัญหามองกระทั่งประสบความสำเร็จและมีประโยชน์ต่อสังคม เช่น ความเจริญทางการแพทย์ การเกษตร การคมนาคม เป็นต้น

(2) มีคุณค่าของตนเอง ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์นั้น นับว่ามีคุณค่าต่อบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ของตนเองด้วย เพราะการสร้างสรรคผลงานชิ้นใดขึ้นมา ทำให้ผู้สร้างสรรค์พึงพอใจและมีความสุข เช่น การที่เด็กสร้างสรรคงานด้วยตนเองจะสร้างความพอใจแก่เด็ก เด็กจะเกิดความพึงพอใจในความสามารถของตนเอง

จากความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่จะพัฒนาความสามารถของเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งควรได้รับการส่งเสริม และปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์ช่วยสร้างนิสัยที่ดี ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ ทั้งยังช่วยพัฒนาทางด้านร่างกายและสติปัญญาได้เป็นอย่างดี

3. องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

เจเลน และเออร์บัน (Jellen and Urban, 1986, p. 141) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของ ความคิดสร้างสรรค์ ไว้ในแบบทดสอบ ทีซีที-พีที (TCT-PT) ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

- (1) ความคิดคล่องแคล่ว
- (2) ความคิดยืดหยุ่น
- (3) ความคิดริเริ่มตามที่ตนเองมีอยู่
- (4) ความคิดละเอียดละออ
- (5) การกระทำที่แสดงถึงการเสี่ยงอันตราย เช่น การแยกขอบเขต
- (6) การผสมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น การจัดรวมสิ่งต่าง ๆ ให้มีความต่อเนื่อง
- (7) อารมณ์ขัน

กิลฟอร์ด และฮอฟฟ์เนอร์ (Guilford and Hopefner, 1971, pp. 125-143) ได้ศึกษาถึง องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์เพิ่มเติมและพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ต้องมีองค์ประกอบ อย่างน้อย 8 องค์ประกอบ คือ

- (1) ความคิดสร้างสรรค์ (creative)
- (2) ความคิดคล่องตัว (fluency)
- (3) ความคิดยืดหยุ่น (flexibility)
- (4) ความคิดละเอียดละออ (elaboration)
- (5) ความไวต่อปัญหา (sensitivity of problem)
- (6) ความสามารถในการให้คำนิยามใหม่ (redefinition)
- (7) ความซึมซาบ (penetration)
- (8) ความสามารถในการทำนาย (prediction)

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2541, หน้า 38-39) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบความคิด สร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เกิดจากความสามารถ 3 ประการ ซึ่งสามารถพัฒนาได้ในตัว นักเรียน แต่ควรใช้และพัฒนาให้เกิดความสมดุลกัน คือ

(1) ความสามารถในการสังเคราะห์ (synthetic ability) คือความสามารถที่จะคิดอะไรได้มากกว่าสิ่งที่เห็นอยู่เป็นปกติ ได้อะไรใหม่ ๆ ขึ้นมา ซึ่งคนอื่น ๆ มองไม่เห็น เช่น เห็นสายไฟเห็นแผ่นพลาสติก เห็นมอเตอร์ อาจจะรวมกันเป็น พัดลมก็ได้

(2) ความสามารถในการวิเคราะห์ (analytical ability) เรามักจะเรียกกันว่า ความคิดวิเคราะห์ (critical thinking) คือความสามารถในการคิดแยกแยะออกเป็นส่วน ๆ และมีการประเมินผล มองเห็นจุดดี คิดนำจุดดีไปใช้ประโยชน์

(3) ความสามารถในทางปฏิบัติ (practical ability) คือ ความสามารถในการเปลี่ยนทฤษฎีเป็นปฏิบัติ หรือเปลี่ยนความคิดเชิงนามธรรมให้เป็นรูปธรรม

ในการพิจารณาองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญา ของกิลฟอร์ด (อาร์ รังสินันท์ 2527, หน้า 22) ได้อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าการคิดอเนกนัย หรือคิดแบบกระจาย (divergent thinking) ซึ่งประกอบด้วย

(1) ความคิดริเริ่ม (originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดา หรือความคิดง่าย ๆ ความคิดริเริ่มที่เรียกว่า wild ideas ซึ่งเป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ทั้งตนเองและสังคม อาจเกิดจากการนำความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น เช่น การคิดเครื่องบินได้สำเร็จก็ได้แนวคิดจากการทำเครื่องร่อนเป็นต้น

(2) ความคิดคล่องตัว (fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น

(2.1) ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่ว

(2.2) ความคิดคล่องแคล่วทางการโยงประโยค (associational fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดถ้อยคำที่เหมือนกัน หรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด

(2.3) ความคล่องแคล่วทางการแสดงออก (expressional fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลี หรือประโยค กล่าวคือ สามารถที่จะนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ จากการวิจัยพบว่า บุคคลที่มีความคล่องแคล่วทางการแสดงออกสูงจะมีความคิดสร้างสรรค์สูง

(2.4) ความคล่องแคล่วในการคิด (ideational fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดหาประโยชน์ของก้อนอิฐมาให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้

(3) ความคิดยืดหยุ่น (flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของความคิด แบ่งออกเป็น

(3.1) ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (spontaneous flexibility) เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดได้อย่างอิสระ เช่น คนที่มีความคิดยืดหยุ่นในด้านนี้ จะคิดได้ว่าประโยชน์ก้นหินมีอะไรหลายอย่าง ในขณะที่คนที่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะคิดได้เพียงอย่างเดียวหรือสองอย่างเท่านั้น

(3.2) ความคิดยืดหยุ่นด้านการดัดแปลง (adaptive flexibility) ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้ไม่ซ้ำกัน

(4) ความคิดละเอียดละออ (elaboration)

แม้ว่าลักษณะความคิดสร้างสรรค์จะประกอบด้วยลักษณะความคิดหลายลักษณะ เช่น ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว ก็ตาม แต่ลักษณะความคิดละเอียดละออก็ขาดเสียมิได้

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดจะเห็นว่า นักการศึกษาหลายท่านได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ไว้คล้าย ๆ กัน นั่นคือสรุปได้ว่า องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดละออเป็นหลัก

ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยยึดตามแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ กิลฟอร์ด (Guilford) เป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

เนื่องจากความหมายของความคิดสร้างสรรค์มีความแตกต่างกัน แล้วแต่ทัศนะของแต่ละบุคคล ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ย่อมแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับผู้ใช้ว่าจะนำทฤษฎีใดไปเป็นแนวในการสอน ให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ ดังเช่นตัวอย่างทฤษฎีทางความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

(1) ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบของการโยงความสัมพันธ์ (associative theory) (Mednick, 1962 อ้างถึงใน ดิลก ดิลกานนท์, 2534 หน้า 13-14) เป็นผู้นำความคิดของทฤษฎีแนวนี้มาให้ให้เห็นในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ ความคิดหรือวัตถุในแง่มุมที่แปลกใหม่และเป็นประโยชน์ บุคคลที่สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ที่อยู่ห่างกัน หรือมีความเกี่ยวพันกันน้อยได้มากเท่าไร บุคคลนั้นยังมีความคิดสร้างสรรค์สูงเท่านั้น Mednick มองว่าบุคคลจะมองเห็นความสัมพันธ์ในสองลักษณะ คือ มองความสัมพันธ์ในลักษณะมองลึกด้านเดียว (steep associative hierarchies) กับ

มองความสัมพันธ์ในลักษณะมองกว้าง (flat associative hierarchies) ตัวอย่างเช่น ให้หาสิ่งที่มี ความสัมพันธ์กับ โຕ้ะ ถ้าเป็นบุคคลที่มองเห็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่มองลึก จะเห็นว่า เก้าอี้ สัมพันธ์กับ โຕ้ะ สูงกว่าผู้ที่มองความสัมพันธ์ในลักษณะมองกว้าง แต่ผู้ที่มองความสัมพันธ์ใน ลักษณะกว้างจะเห็นว่า สมุด ปากกา ขวดหมึก ชุดอาหารและแจกัน มีความสัมพันธ์กับ โຕ้ะ ได้ อย่างหลากหลาย ดังนั้นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง คือผู้ที่สามารถมองความสัมพันธ์ใน ลักษณะกว้างได้มากกว่า

(2) ทฤษฎีตามความคิดด้านสัลยประสาท (physiology of human) แนวความคิดนี้เชื่อ ว่าสมองของมนุษย์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือซีกซ้ายและซีกขวา ซึ่งถูกเชื่อมโยงโดยกลุ่ม เส้นประสาทที่เรียกว่า corpus callosum สมองทั้งสองส่วนนี้จะทำงานสัมพันธ์กันแต่ทำหน้าที่ แตกต่างกัน คือสมองส่วนซ้าย ทำหน้าที่เกี่ยวกับสิ่งที่ป็นเหตุ เป็นผลกัน เช่น ทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ส่วนสมองซีกขวา จะทำหน้าที่เกี่ยวกับการสังเคราะห์ สร้างสรรค์และทางด้าน สุนทรียะ และเชื่อว่าในช่วงวัยเด็กตอนต้น สมองส่วนขวาจะทำหน้าที่นำส่วนซ้าย ดังนั้นเด็กในวัย นี้จึงมีความอยากรู้อยากเห็นและมีคำถามแปลก ๆ เสมอ ดังนั้นการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมไป กระตุ้นให้สมองทั้งสองมีโอกาสได้ทำงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพทางความคิด ของบุคคลให้สูงและกว้างไกลออกไปยิ่งขึ้น (Wesstcott & Smith, 1967, p. 4-6)

(3) ทฤษฎีด้านจิตวิเคราะห์ (psychoanalytic approach) ของ ฟรอยด์ มีทัศนะที่เกี่ยวกับ ความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์เริ่มต้นจากความขัดแย้ง ซึ่งถูกขบขันออกมาโดยพลังจิต ได้สำนึก ขณะที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นนั้น คนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความคิดอิสระขึ้นมากมาย แต่คนที่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะไม่มีสิ่งนี้ (Freus, 1968, p. 193)

(4) Torrance (1972, p.1) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการของความรู้สึกรู้สึก ไรต่อปัญหาหรือสิ่งที่บกพร่องขาดหายไป แล้วจึงรวบรวมความคิดหรือตั้งป็นสมมติฐานทำการ ทดสอบสมมติฐานและเผยแพร่ผลที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานนั้น ซึ่งแบ่งออกเป็นขั้นต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การพบความจริง (fact-finding) ในขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิดความรู้สึกกังวลมีความ สับสนวุ่นวายเกิดขึ้นในจิตใจ แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นอย่างไร จากจุดนี้ก็พยายามตั้งสติและหา ข้อมูลพิจารณาว่าความยุ่งยาก วุ่นวาย สับสนหรือสิ่งที่ทำให้กังวลใจนั้นคืออะไร

ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหา (problem-finding) ขั้นนี้เกิดต่อจากขั้นที่ 1 เมื่อได้พิจารณา โดยรอบคอบแล้ว จึงเข้าใจและสรุปได้ว่าความกังวลใจ ความสับสนวุ่นวายใจนั้นคือการเกิดปัญหา ขึ้นนั่นเอง

ขั้นที่ 3 การตั้งสมมติฐาน (idea-finding) ขั้นนี้เกิดต่อจากขั้นที่ 2 เมื่อรู้สึกว่ามีปัญหาเกิดขึ้น ก็จะพยายามคิดและตั้งสมมติฐานขึ้นและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ขั้นที่ 4 การค้นพบคำตอบ (solution-finding) ในขั้นนี้ก็จะพบคำตอบจากการทดสอบสมมติฐานในขั้นที่ 3

ขั้นที่ 5 การยอมรับผลการค้นพบ (acceptance-finding) ขั้นนี้เป็นการยอมรับคำตอบที่ได้จากการพิสูจน์เรียบร้อยแล้วจะแก้ปัญหาให้สำเร็จได้อย่างไร และต่อจากจุดนี้มีการแก้ปัญหาหรือการค้นพบยังไม่ตรงนี้แต่ผลที่ได้จากการค้นพบจะนำไปสู่หนทางที่จะทำให้เกิดแนวคิด หรือสิ่งใหม่ต่อไปที่เรียกว่า New Challenge

(5) ทฤษฎีของเทลเลอร์ (Tayler, 1971 อ้างถึงใน อารี พันธมณี, 2547 หน้า 16-17) มีความเห็นว่าผลงานของความคิดสร้างสรรค์ของคนนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นขั้นสูงสุดเสมอไป คือ ไม่จำเป็นต้องคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีผู้ใดคิดมาก่อน หรือสร้างทฤษฎีที่ต้องใช้ความคิดนามธรรมอย่างสูงยิ่ง แต่ความคิดสร้างสรรค์อาจเป็นขั้นใด ขั้นหนึ่งใน 6 ขั้นต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นความคิดสร้างสรรค์ขั้นต้น เป็นการแสดงออกโดยตนเองอย่างอิสระ

ขั้นที่ 2 ขั้นผลิตผลงานออกมา อาศัยทักษะบางประการในการผลิต แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างสรรค์ เป็นขั้นแสดงถึงความคิดใหม่ของบุคคล โดยไม่ได้เลียนแบบจากใคร

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างสรรค์ เป็นขั้นผลิตสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่ซ้ำแบบใครเป็นผู้กระทำได้ แสดงให้เห็นความสามารถที่แตกต่างไปจากผู้อื่น

ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาปรับปรุงผลงานในขั้นที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 6 ขั้นความคิดสร้างสรรค์สุดยอด สามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้น

(6) ทฤษฎีโครงสร้างทางสมอง (The structure of intellectual theory) โดย กิลฟอร์ด นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้อธิบายโครงสร้างทางสมองในรูปแบบจำลองสามมิติ (Three dimensional models) ไว้ดังนี้ (Guilford & Hoepfner, 1971, pp. 20-21)

มิติที่หนึ่ง วิธีการคิด (operations) แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ การรู้จักและเข้าใจ การจำ การคิดออกนอกนัย การคิดนอกนัย และการประเมินค่า

มิติที่สอง เนื้อหา (contents) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ภาพ สัญลักษณ์ ภาษา และ พฤติกรรม

มิติที่สาม ผลการคิด (products) แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ หน่วย จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูป และการประยุกต์

(7) ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิด (Cognitive development approach) ทฤษฎีนี้แบ่งรูปแบบการคิดของบุคคลออกเป็น 2 รูปแบบ คือ คิดแบบไม่เป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อม (field dependent) กับ คิดแบบเป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อม (field independent) ผู้ที่มีความคิดแบบเป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อมจะมีความสามารถทางสร้างสรรค์สูงกว่าผู้ที่คิดแบบไม่เป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวคิดของทฤษฎีนี้ ใกล้เคียงกับทฤษฎีสิ่งแวดล้อม ของ ทอร์เรนซ์ มากที่สุด (Bloomberg, 1973, pp. 16-19)

จากแนวความคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ ความคิดสร้างสรรค์ ทั้งหมดที่กล่าวมา สามารถสรุปแนวคิด แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มที่เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการทางจิต (psychological process) ซึ่งมองความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นลักษณะภายในจิตของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกันว่าจะมีวิธีการปรับตัวในลักษณะใดมากน้อยแค่ไหน ซึ่งขึ้นอยู่กับกลวิธีป้องกันตัวของแต่ละบุคคล

(2) กลุ่มที่เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการทางความคิด (cognitive process) ในกลุ่มนี้มองความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นกระบวนการทางการคิดที่สามารถจะส่งเสริมหรือพัฒนาให้เพิ่มขึ้นได้ โดยแต่ละแนวคิดก็มีความเชื่อในองค์ประกอบที่จะส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน

5. ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการถ่ายทอดความคิด และจินตนาการอันแปลกใหม่ของผู้เขียน ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจมากในวงการศึกษานี้ในปัจจุบัน มีผู้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

Furner (1973, p. 554) ได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นวิธีหนึ่งที่ให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึกรักคิด เพราะการแสดงออกเช่นนี้เป็นความคิดริเริ่มตามธรรมชาติ ประสบการณ์ของนักเรียนจะมีความหมายมากขึ้น เมื่อนักเรียนได้มีโอกาสเขียนออกมา ดังนั้นจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เขียนอย่างสร้างสรรค์

Torrance (1962, p. 244) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการเขียน การแสดงความคิดที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับบุคลิกลักษณะของคน สัตว์และสิ่งแวดล้อมที่ผิดแผกแตกต่างกันออกไปจากธรรมชาติได้

ชนะ เวชกุล (2542, หน้า 6) การเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การเขียนแสดงความรู้ ความคิด หรือความรู้สึกรักออกมาที่น่าสนใจ ให้ความแปลกใหม่ ให้แนวคิดใหม่ซึ่งยังไม่เคยปรากฏ

มาก่อน ขณะเดียวกันควรมีลักษณะเป็นไปเพื่อความดีงามของมนุษย์ กล่าวคือ เสริมสร้างสังคม จริยธรรม สุนทรียภาพและพัฒนาการทางความคิด กลุ่มเล็กมีศิลปะ กลมกลืนและสมจริง

กรมวิชาการ (2537, หน้า 310) ได้ให้ความหมายของการเขียนแสดงความคิดอย่างเสรี และเชิงสร้างสรรค์ว่า หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตนซึ่งไม่ได้ลอกเลียนใคร ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษาที่ชัดเจนอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามประเภทของเนื้อหาที่ แสดงออก

สุจิต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรหม (2536, หน้า 7) ให้ความหมายของการ เขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การเขียนเรียบเรียงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จะเป็น ข้อความสั้น ๆ ทำนอง คำขวัญ ร้อยแก้วสั้น ๆ หรือบทกวีนิพนธ์ก็ได้ ข้อเขียนเหล่านี้จะมีเอกภาพมี ความเป็นตัวของตัวเองทั้งในด้านความคิดและการใช้ภาษาเรียบเรียง

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2535, หน้า 2) ได้สรุปความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นการเขียนที่มีลักษณะของการคิดริเริ่ม โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการและประสบการณ์ของ ตนมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน

กรรณิการ์ พวงเกษม (2534, หน้า 32) ได้กล่าวว่า งานเขียนที่เรียกว่า งานสร้างสรรค์ นั้นผู้ทำหรือผู้เขียนได้ใช้จินตนาการหรือประสบการณ์ของเขาเองจริง ๆ มิได้ลอกเลียนแบบของ ผู้อื่นมา ผู้เขียนจะต้องสามารถใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึงของตน เขียนออกมาด้วยถ้อยคำที่ สละสลวย ประทับใจผู้อื่น และให้ความรู้สึกเพลิดเพลินใจและประดับสติปัญญาไปในตัว

บันลือ พฤกษ์วัน (2533, หน้า 7) ได้กล่าวว่า การเขียนอย่างสร้างสรรค์ เป็นผลงาน การเขียนอย่างอิสระโดยใช้ความคิดของเด็กเอง ซึ่งอาศัยพื้นฐานประสบการณ์จากการเรียนรู้หลาย ลักษณะ เช่น จากการทำ การท่องเที่ยว การฟังเรื่องราวและอื่น ๆ ซึ่งแสดงออกให้เห็นว่า ผู้เขียน ได้ริเริ่มเรื่อง ตกแต่งเรื่อง สร้างปมปัญหาของตัวเอง โดยที่จินตนาการของตนได้อย่างเหมาะสม

ประภาศรี สีอำไพ (2531, หน้า 1) ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็น การเขียนที่ผู้เขียนสร้างคำและความคิดจากจินตนาการของตนเอง มิได้ลอกเลียนแบบอย่างของผู้อื่น มีอิสระที่จะเลือกรูปแบบการเขียนโดยไม่อยู่ในกรอบของคำประพันธ์มากนัก ผลงานเช่นนี้มี ความประณีต มีคุณค่าทางความคิดริเริ่มอย่างเด่นชัด

ฐาปะนีย์ นาคทรพ (2519, หน้า 2) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความหมาย ตรงกันข้ามกับการเขียนที่มุ่งประโยชน์ทางธุรกิจหรือวิชาการต่าง ๆ ในความเรียงเชิงสร้างสรรค์ ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึงของตน เขียนสารออกมาด้วยถ้อยคำที่สละสลวย ประทับใจผู้อ่านและให้ความรู้สึกเพลิดเพลินใจและประดับสติปัญญาไปด้วยในตัว

จากแนวคิดที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการที่แปลกใหม่ออกมาเป็นภาษาที่สละสลวย อันสื่อออกมาให้เห็นถึงความเป็นตัวของตัวเองและในขณะเดียวกันก็สามารถให้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แก่ผู้อ่านได้อีกด้วย

6. จุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

Mckee (1978, pp. 245-246) อ้างถึงใน บังอร พุ่มสะอาดและคณะ, 2537, หน้า 10)

ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ 5 ประการ คือ

- (1) เพื่อให้โอกาสผู้เรียนแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกจากประสบการณ์ที่ได้พบเห็น
- (2) เพื่อส่งเสริมความสามารถทางวรรณคดี ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนให้สร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าทางวรรณกรรม
- (3) ส่งเสริมความเข้าใจให้ผู้เรียนสนใจวรรณคดี
- (4) มุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษามากกว่ากระบวนการเขียนอย่างมีกฎเกณฑ์
- (5) เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการแสดงออกและความรู้สึก

การเขียนในแต่ละครั้งย่อมมีจุดมุ่งหมายในการเขียนเสมอ ซึ่งในการเขียนครั้งหนึ่งอาจจะประกอบด้วยจุดมุ่งหมายข้อเดียว หรือหลายข้อก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เขียนเป็นหลัก การเขียนเชิงสร้างสรรค์ก็เช่นเดียวกับงานเขียนอื่น ๆ ดังที่ วรรณิการ์ พวงเกษม (2543, หน้า 33) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายหลักของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

- (1) เพื่อให้รู้จักระบายความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาในทางสร้างสรรค์และเข้าใจแนวคิดของผู้อื่น
- (2) เพื่อให้เข้าใจ เห็นคุณค่าและชื่นชมศิลปะ วรรณคดี ตลอดจนกิจกรรมทางวัฒนธรรม สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ได้
- (3) เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และสังคม
- (4) ประสบการณ์ที่ได้รับจากการอภิปรายร่วมกัน จะช่วยพัฒนาทักษะในการเขียนได้มากกว่าการเขียนเพียงอย่างเดียว

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการเขียนโดยการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด จินตนาการและประสบการณ์ของตนออกมาอย่างสร้างสรรค์และอิสระเสรี

7. องค์ประกอบและประเภทของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

7.1 องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

West (1984, pp. 134-135 อ้างถึงใน อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรรค์, 2539, หน้า 15) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ว่ามีอยู่หลายอย่าง คือ

- (1) ความจริงใจ ผู้เขียนต้องค้นหาและเขียนในสิ่งที่คนคิดและสนใจจริง ๆ West กล่าวว่า หากงานเขียนใดขาดความจริงใจ จะทำให้ค่าของงานเขียนนั้นด้อยลงไปมาก
- (2) อารมณ์ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ดีนั้น เน้นการเสนอจินตนาการ ทศนคติ และอารมณ์ ความรู้สึกมากกว่าการบรรยายข้อเท็จจริง
- (3) ความคิดริเริ่ม การเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยความคิดริเริ่มแปลกใหม่ เพื่อการสร้างผลงานใหม่ ๆ โดยไม่ได้ลอกเลียนแบบผู้อื่น
- (4) การสร้างประสบการณ์ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องการประสบการณ์ เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบและสร้างพื้นฐานความคิดในการเขียน แล้วถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดนั้นไปสู่ผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพขึ้นในความนึกคิดและได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการอ่านงานเขียนนั้น ๆ

กรณีการ พวงเกษม (2534, หน้า 33) ได้กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ว่ามี 3 ประการ คือ

- (1) มีจินตนาการ หรือความนึกคิด คือ ผู้เขียนจะต้องสร้างจินตนาการให้เกิดภาพในใจของผู้อ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกคล้อยตามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้เขียน
- (2) สำนวนภาษาดี คือ ผู้เขียนจะต้องรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำและรูปประโยคที่เหมาะสม มีท่วงทำนองในการเขียนดี
- (3) ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา คือ นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้ว ยังก่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ที่ประเทืองสติปัญญาด้วย

ในการเขียนไม่ว่าจะเป็นการเขียนอะไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ก็คือความคิด หากไม่มีความคิดแล้วก็ย่อมจะเขียนไม่ได้ ทั้งนี้เพราะการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของผู้เขียนออกมาให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกับที่ผู้เขียนต้องการ ความคิดจึงเป็นความจำเป็นพื้นฐานของการเขียนทุกชนิดซึ่ง ชนะ เวชกุล (2524, หน้า 135) และ กรณีการ พวงเกษม (2534, หน้า 33) ได้สรุปถึงองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า จะมีองค์ประกอบมากกว่าการเขียนทั่ว ๆ ไป ดังนี้

(1) มีจินตนาการหรือความคิดคำนึง คือ ผู้เขียนจะต้องสร้างจินตนาการ โดยการคัดเลือกความคิดต่าง ๆ เหล่านั้นให้เกิดเป็นภาพในใจของผู้อ่านให้ได้ จะช่วยให้ผู้อ่านได้รสและคล้อยตามเป็นอันเดียวกับผู้เขียน

(2) สำนวนภาษาดี คือ ผู้เขียนจะต้องเลือกเฟ้น พลิกลีลาถ้อยคำและรูปประโยคให้ผู้อ่าน มีท่วงทำนองในการเขียนดี ไม่มีลักษณะกระทบกระเทือนเสียคดีผู้หนึ่ง ผู้ใด

(3) ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา คือ นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้ว ควรให้ผู้อ่านเกิดคุณธรรมขึ้นในตน มีความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดความประเทืองปัญญาและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

จะเห็นได้ว่านอกจากผู้เขียนจะใส่ใจความคิดหรือจินตนาการอันแปลกใหม่ด้วยถ้อยคำที่สละสลวยน่าอ่านและเกิดความประทับใจแก่ผู้อ่านแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ การเขียนนั้นต้องให้คุณค่าในการประเทืองปัญญาแก่ผู้อ่านด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ ความคิดสร้างสรรค์ ในลักษณะของความคิดริเริ่มและความคิดจินตนาการ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้งานเขียนนั้น ๆ เป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์

7.2 ประเภทของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียน คือ วิธีการสื่อความหมายที่เป็นผลผลิตทางความคิดจากความรู้และประสบการณ์ของผู้ส่งสารแสดงออกมาทางลยลักษณ์อักษร ซึ่ง ประภาศรี สีหอำไพ และคณะ (2536, หน้า 134-135) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่ามี 2 ประเภท คือ

1. ร้อยแก้ว คือ การเรียงคำสื่อความหมาย โดยไม่ต้องยึดบัญญัติฉันทลักษณ์ ความหมายทั่วไป หมายถึง การเขียนสารคดีและบันเทิงคดี เช่น นิทาน บทละคร พุคเรื่องสั้น นวนิยาย เป็นต้น ความหมายในเชิงวรรณศิลป์ หรือศิลปะในการแต่งหนังสือ หมายถึง การเลือกสรรถ้อยคำสำนวนโวหารมาเรียงร้อยให้เกิดภาพพจน์ทำให้ผู้อ่านได้รับมโนคติหรือจินตนาการเด่นชัด โดยใช้สำนวนภาษาและการดำเนินเรื่องสร้างความเพลิดเพลิน จรรโลงใจ มีความงามของถ้อยคำที่เรียงร้อยวิจิตรบรรจงเสมอ

2. ร้อยกรอง คือ คำประพันธ์ต่าง ๆ ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลิขิต ใช้เรียกรวบรวมประเภทที่มีลักษณะบังคับในการแต่ง หรือมีการกำหนด คณะโบราณ เรียกว่า คำกานต์หรือกวีนิพนธ์ ที่กวีใช้จินตนาการสร้างสรรค์ขึ้นตามลักษณะคำประพันธ์ที่บัญญัติไว้ในคำประพันธ์แต่ละชนิด ผู้อ่านร้อยกรองซึ่งเป็นผลงานของจินตกวี จะมีความเพลิดเพลิน สบายใจในท่วงทำนองคำประพันธ์ ได้รับรสของโวหาร ตลอดจนได้ทราบความคิดและอารมณ์สะท้อนใจต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์ร้อยกลั่นกรองออกมาอย่างประณีตวิจิตรบรรจงและไพเราะ ด้วยการส่ง

สัมพัทธ์ตามจังหวะวรรคตอนที่กำหนดในลักษณะคำประพันธ์นั้น

ดังนั้น ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้เขียนจึงมีอิสระเสรีที่จะเลือกรูปแบบในการเขียนของตนเองได้ตามความมุ่งหมายในการเขียนแต่ละครั้ง ว่าต้องการจะนำเสนอแก่ผู้อ่านในรูปแบบของร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการความมุ่งหมายและความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ของผู้เขียนเอง

8. การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์

Tidyman (1974, p. 60) กล่าวถึง การพิจารณางานเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า ควรจะเน้นเรื่องความคิดเฉพาะตน ความรู้สึกและอารมณ์ที่แสดงออกอย่างมีคุณค่าในรูปของภาษาเขียน การเขียนรูปประโยค การปรับปรุงเค้าโครงเรื่อง รวมทั้งรายละเอียดด้านภาษาอื่น ๆ

กรมวิชาการ (2545, หน้า 25) ได้กล่าวถึงลักษณะการพิจารณาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ 4 ประการคือ

(1) ให้ความคิดแปลกใหม่ หมายถึง ความคิดที่ไม่ซ้ำแบบหรือไม่ได้ลอกเลียนผู้อื่น มาเป็นความคิดที่ผู้เขียนคิดขึ้นเอง หรือดัดแปลงอย่างแยกคางด้วยภูมิปัญญาของตนเอง

(2) ใช้ภาษาคมคาย กะทัดรัด ทั้งนี้ต้องเป็นภาษาที่ไม่ผิดแปลกไปจากระเบียบของภาษาที่เป็นที่ยอมรับกัน

(3) สามารถเร้าความรู้สึกของผู้รับสาร อาจจะเป็นความขบขัน ความเศร้า ความพิศมัยดี ความพิศวง ความซาบซึ้ง ความอาลัย ฯลฯ อย่างใด อย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันได้

(4) เป็นประโยชน์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เช่น ให้ข้อคิดในการดำรงชีวิต ซึ่งให้เห็นคุณโทษของการกระทำบางอย่าง

เขาวดี วิบูลย์ศรี (2540, หน้า 255) ได้เสนอแนะถึงระบบมาตรฐานของการให้คะแนนแบบสอบความเรียงว่า สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระบบใหญ่ ๆ ดังนี้

(1) ระบบมาตราอันตรภาคชั้น เป็นระบบของการให้คะแนนที่กำหนดให้ช่วงของคะแนนแต่ละช่วงมีขนาดเท่ากัน ในระบบนี้ระยะห่างจากช่วงหนึ่งไปยังอีกช่วงหนึ่งจะต้องเท่ากันตลอด ในแต่ละสเกลผู้ตรวจให้คะแนนย่อมสามารถกำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ และน้ำหนักของแต่ละเกณฑ์ขึ้นได้ตามความเหมาะสมในการตรวจให้คะแนนจะต้องยึดกฎต่อไปนี้

(1.1) การตรวจให้คะแนนจะต้องไม่ดูชื่อของผู้สอบ

(1.2) อ่านคำตอบครั้งที่ 1 ให้คะแนนในเกณฑ์แต่ละข้อ เก็บคะแนนไว้เป็นความลับแล้วสลัดที่ต่าง ๆ ของคำตอบใหม่ทั้งหมดอ่านซ้ำอีกครั้งหนึ่งหรือไม่ก็ให้ผู้ตรวจอีกคนหนึ่งตรวจให้คะแนน ระบบการให้คะแนนแบบนี้ เป็นระบบที่ยุ่งยากและใช้เวลามาก แต่เป็นระบบ

ที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องทำ ทั้งนี้เพราะเป็นการให้คะแนนอย่างเป็นระบบและมีแนวคำตอบแน่ชัด

(2) ระบบมาตรฐานจัดลำดับ เป็นระบบการให้คะแนนที่ผู้ตรวจจะอ่านคำตอบของทุกคนผ่านไปหนึ่งเที่ยวก่อนเพื่อทราบโครงสร้างโดยส่วนรวมของคำตอบ จากนั้นผู้ตรวจจะอ่านคำตอบของแต่ละคนอย่างละเอียดอีกครั้ง และจะจัดลำดับคุณภาพของคำตอบที่เห็นว่าดีที่สุดเรียงลงไปตามลำดับจนถึงคำตอบที่เห็นว่าให้ไม่ได้มากที่สุด โดยพิจารณาถึงเกณฑ์ต่าง ๆ ทุกเกณฑ์ไปพร้อม ๆ กัน คำตอบของผู้ตอบก็จะได้รับการเรียงลำดับคุณภาพ จากนั้นผู้ตรวจให้คะแนนก็จะอ่านพิจารณาอีกรอบและพยายามจัดลำดับที่แท้จริงที่ถูกต้องที่สุด หรือไม่ก็ให้ผู้ตรวจอีกคนหนึ่ง ช่วยตรวจให้คะแนน การตรวจและพิจารณาตัดสินให้คะแนนก็ต้องทำในลักษณะที่ไม่ดูชื่อของผู้ตอบและไม่ทราบผลของการตรวจครั้งก่อนจากนั้นจะนำลำดับที่ทั้งสองครั้งมาหาค่าเฉลี่ย และเปลี่ยนลำดับที่ออกมาเป็นอันดับคะแนนตามความเหมาะสม

(3) ระบบมาตรฐานจัดประเภท เป็นระบบการให้คะแนนที่ผู้ตรวจสามารถที่จะใช้วิธีจำแนกคำตอบของผู้ตอบออกเป็นประเภทตามลำดับคุณภาพ เช่น แบ่งลำดับการให้คะแนนออกเป็นเกรด ก ข ค ง และ จ หรือจัดประเภทออกเป็น ดีมาก ดี ใช้ได้ พอใช้ และต้องปรับปรุง เป็นต้น โดยขั้นแรกผู้ตรวจจะใช้วิธีอ่านคำตอบของผู้ตอบทุกคนให้ตลอด แล้วจึงอ่านอีกครั้งเพื่อจัดประเภท โดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นเป็นหลักในการพิจารณาร่วมกันไปในคราวเดียว ระบบการให้คะแนนแบบนี้จะมีลักษณะไม่ต่างจากการเรียงอันดับมากนัก กล่าวคือ แทนที่จะเป็นการเรียงลำดับลงไปเรื่อย ๆ ในคำตอบของผู้สอบทุกคน กลับเรียงคำตอบออกเป็นประเภทตามที่ได้จัดหรือกำหนดไว้แล้ว ในการตรวจอาจใช้ระบบคนเดียวตรวจ จัดแยกประเภทแล้วพิจารณาตรวจใหม่อีกครั้งหนึ่ง หรือไม่ก็ให้คนสองคนตรวจพิจารณาจัดแยกประเภทจะต้องยึดเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ตั้งไว้เป็นหลักในการแบ่ง ไม่ใช่เป็นการเปรียบเทียบระหว่างผู้เข้าสอบด้วยกันว่าใครเก่ง อ่อนกว่าใคร

กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539, หน้า 212) ได้ให้หลักในการประเมินผลงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า การที่จะตัดสินงานเขียนชิ้นใดเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควรยึดหลัก 4 ประการ คือ

(1) ให้ความแปลกใหม่ หมายถึง ความคิดไม่ซ้ำแบบ หรือไม่ได้ลอกเลียนผู้อื่น เป็นความคิดที่ผู้เขียนคิดขึ้นเอง หรือดัดแปลงอย่างแยกคาวบอยด้วยภูมิปัญญาของตน

(2) การใช้ภาษา มีความคมคาย กะทัดรัด ทั้งนี้ต้องเป็นการใช้ภาษาที่ไม่ผิดแปลกไปจากระเบียบของภาษาซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน

(3) สามารถเร้าความรู้สึกของผู้รับสาร อาจเป็นความขบขัน ความเศร้า ความปิติยินดี ความพิศวง ความสวยงาม ความซาบซึ้ง ความอาลัย ความมั่นใจ ฯลฯ อย่างไรก็ดี อย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกันก็ได้

(4) เป็นประโยชน์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เช่น ให้ข้อคิดที่เป็นคติในการดำรงชีวิต ชี้ให้เห็นคุณโทษ แนะนำให้รู้จักสังเกต พิจารณาสິงต่าง ๆ โดยแยกคาย ก่อให้เกิดจินตนาการ ในทางที่ดีงาม หรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจในลักษณะนันทนาการ เป็นต้น

อัจฉรา วงศ์โสธร (2538, หน้า 223-224) กล่าวถึงเกณฑ์การตรวจพิจารณาเพื่อประเมินงานเขียนว่ามักจะประกอบด้วยเกณฑ์ต่อไปนี้

(1) ความถูกต้องด้านการใช้ภาษา ได้แก่ ศัพท์ โครงสร้าง
(2) ความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา ได้แก่ ศัพท์ จำนวนวาสนี้ได้ถูกต้องเหมาะสมชัดเจนและกระชับได้ใจความหรือไม่

- (3) มีจุดเน้นของความคิดและการนำเสนอที่ชัดเจน
(4) ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและความสมดุลของการนำเสนอ
(5) การใช้เทคนิควิธีการนำเสนอข้อมูลทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมที่เหมาะสม
(6) การนำเสนอเรื่องราวได้อย่างน่าสนใจ
(7) การดำเนินเรื่องอย่างสัมพันธ์กัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2536, หน้า 314) กล่าวว่า การเขียนแสดงความคิดอย่างเสรีและเชิงสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย ดังนั้นการวัดและประเมินผลที่ถูกต้องและตรงที่สุดคือ ให้นักเรียนเขียนแล้วให้คะแนนด้วยวิธีจัดอันดับคุณภาพ ดังนี้

(1) ความคิดแปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบหรือลอกเลียนใคร
(2) การใช้ภาษาคมคาย
(3) มีประโยชน์ ให้ข้อคิด ก่อให้เกิดจินตนาการ
(4) เร้าความรู้สึกอย่างไร อย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างตรงตามจุดประสงค์การเขียน และควรมีเกณฑ์การให้คะแนนด้วย

กรรณิการ์ พวงเกษม (2534, หน้า 149) ได้กำหนดหัวข้อในการให้คะแนน โดยจัดอันดับคุณภาพ ดังนี้คือ

- (1) ความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาสอดคล้องกับภาพ
(2) การเรียบเรียงจัดลำดับความคิด
(3) ความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษา

เลขที่	ชื่อ - สกุล	ความถูกต้อง เหมาะสมของเนื้อหา					การเรียบเรียง ความคิด					ความถูกต้อง เหมาะสมใน การใช้ภาษา					ผลการ ประเมิน	หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		

ตาราง 2.1 การประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์

หมายเหตุ	5	เท่ากับ	ดีมาก
	4	เท่ากับ	ดี
	3	เท่ากับ	ปานกลาง
	2	เท่ากับ	ค่อนข้างอ่อน
	1	เท่ากับ	อ่อนมาก

เกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้นี้ อาจนำไปเปรียบเทียบเป็นระบบร้อยละได้ตามที่เห็นสมควร

วรรณิา เครือเนียม (2531, หน้า 38) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผล การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นงานเขียนที่เกิดจากการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการที่แปลกใหม่ของแต่ละคน ซึ่งจะมีแนวความคิด ความรู้และ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เพราะฉะนั้นในการประเมินผลงานของเด็ก ครูควรจะต้องมีความ พิถีพิถันและระมัดระวังเป็นพิเศษ ครูควรพิจารณาความคิด ความสามารถในการลำดับเรื่องราว การ ถ่ายทอดความคิด จินตนาการ การใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษาที่ไพเราะสละสลวยเหมาะสมกับข้อความ หรือเรื่องราวของแต่ละคน ทั้งนี้ครูจึงต้องมีเกณฑ์การพิจารณาที่แน่นอน มิใช่ตัดสินผลงานของเด็ก ตามความคิดของครู และที่สำคัญครูไม่ควรนำผลงานของเด็กมาเปรียบเทียบกัน เพราะจะทำให้เด็ก บางคนหมดกำลังใจ มีความรู้สึกอับอาย ไม่กล้าแสดงออกและไม่กล้าเขียนอีกต่อไป ดังนั้น การ ประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จึงควรมีเกณฑ์ที่แน่นอน คำนึงถึงวัยและครอบคลุม ความสามารถทุก ๆ ด้านของนักเรียนแต่ละคนด้วย

การวัดและประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาในข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการสำรวจ ความสามารถของนักเรียนและตรวจสอบคุณภาพการสอนของครูด้วย ดังนั้นในการวัดและ

ประเมินผลงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ครูจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งในด้านแนวความคิด ความสามารถในการลำดับเรื่องราว การถ่ายทอดความคิด จินตนาการ การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา ตลอดจนควรคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็กแต่ละคน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมซินเนคติกส์

1. ความหมายของกิจกรรมซินเนคติกส์

วีเวอร์ และ พรินซ์ (Weaver & Prince, 1990, อ้างถึงใน นงนุช ชาญวิทิตกุล, 2545, หน้า 17) กล่าวว่า ซินเนคติกส์ คือ กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งนำมาให้ผู้มีส่วนร่วมสามารถดำเนินการจากการวิเคราะห์ปัญหาไปจนถึงการสร้างและพัฒนาความคิดใหม่ ๆ หัวใจในการทำความเข้าใจกับกระบวนการดังกล่าว จะพบในชื่อของกระบวนการนั่นเอง ซึ่งมาจากรากศัพท์ในภาษากรีก คือ (Syn) หมายถึง นำมารวมกัน และ Ectics หมายถึง ส่วนประกอบที่หลากหลาย ซึ่งซินเนคติกส์นั้นดำเนินการโดยอาศัยหลักที่ว่า การใช้ความสามารถอันน่าอัศจรรย์ของสมองในการเชื่อมโยงความคิดที่ดูเหมือนจะไม่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกันได้

สุภาพ ช่างสอน (2549, หน้า 65) ได้ให้ความหมายของซินเนคติกส์ (Synectics) ว่าเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดให้แก่ผู้เรียน โดยการนำเอาการเปรียบเทียบมาให้ให้นักเรียนได้คิดพิจารณา ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเสนอบทเรียนในมุมมองที่ต่างออกไป ซินเนคติกส์ (Synectics) เป็นคำภาษากรีก ซึ่งหมายถึงการรวมสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกันและการเกิดของสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กัน ทฤษฎีซินเนคติกส์ พัฒนาเพื่อเพิ่มโอกาสในความสำเร็จของการกำหนดปัญหาและการแก้ปัญหาหรือผลิตสิ่งของใหม่ ๆ ต่อมา กอร์ดอนและคณะได้นำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2545, หน้า 113) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนและการคิดร่วมกันเป็นกลุ่ม จัดกระบวนการเรียนรู้ตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการเปรียบเทียบจึงจะสามารถเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนแต่ละคนและของกลุ่มได้

นวลจิตต์ ชาวศิริพิงส์ (2542, หน้า 40-42) กล่าวว่า ซินเนคติกส์ เป็นวิธีการสอนที่เน้นการแสดงความคิดและอารมณ์ผสมผสานกัน ทำให้เกิดการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเหมาะที่จะใช้เป็นการสอนเขียนเรื่อง โดยยึดความเห็นจากพื้นฐานประสบการณ์ของตัวเองและใช้แนวความคิดใหม่ที่ใหม่เหมือนเดิม การสอนด้วยรูปแบบซินเนคติกส์ ทำให้ผู้เรียนใช้ความคิดเปรียบเทียบและสมมุติตนเองเป็นสิ่งที่อื่นทำให้มีการคิดคำต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยเมื่อมีการ

เปรียบเทียบมาถึงจุดหนึ่ง ผู้เรียนจะมองเห็นวิธีการคิดคำใหม่ ๆ ได้หลากหลายและสามารถเลือกคำมาใช้ได้ถูกต้อง ทำให้ได้คำใหม่ ๆ ในการเขียนมากขึ้น เป็นผลให้เขียนเรื่องได้ดี

อารี รังสินันท์ (2527, หน้า 1) กล่าวว่า วิธีการซินเนคติกส์ เป็นวิธีการคิดที่ก่อระดมความคิดขึ้น โดยใช้กลไกความคิด 2 ประการ คือ “ทำสิ่งที่คุ้นเคยให้เป็นสิ่งที่แปลกใหม่” และ “ทำสิ่งแปลกใหม่ให้เป็นสิ่งธรรมดา” ทำได้โดยการใช้การเปรียบเทียบอุปมา อุปไมยจากรูปลักษณะหรือหน้าที่ของสิ่งที่เห็น

จากความหมายของกิจกรรมซินเนคติกส์ ดังกล่าวข้างต้น สามารถจะสรุปได้ว่า กิจกรรมซินเนคติกส์ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ หรือการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการอุปมา อุปไมย เพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ หรือกับสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย และสามารถดัดแปลงสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยให้แปลกใหม่ออกไป

2. องค์ประกอบที่สำคัญของกิจกรรมซินเนคติกส์

การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ (สุภาพ ช่างสอน. 2549, หน้า 66-67)

- (1) คำถามของผู้สอน
- (2) การเปรียบเทียบ
- (3) การเชื่อมโยงความสัมพันธ์โดยการเปรียบเทียบ

3. รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์

รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ มีแนวคิดดังนี้ (นลินี บำเรอราช, 2540, หน้า 19)

- (1) การสอนด้วยรูปแบบ “สร้างสรรค์ความคิด” (sysnectics) ใช้เพื่อมุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และการคิดร่วมกันในกลุ่ม
- (2) การสอนด้วยรูปแบบนี้ต้องสอนตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้จึงจะสามารถเพิ่มความความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนแต่ละคนและของกลุ่มได้
- (3) วิธีการพื้นฐานที่สร้างความคิดสร้างสรรค์ คือ การคิดเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกัน และไม่น่าจะนำมาเปรียบเทียบ การคิดเปรียบเทียบในเชิงนี้จะทำให้มีความคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้นกว้างไกลออกไปจากเรื่องเดิมที่เคยมีอยู่ อันจะเป็นแนวทางให้คิดทำสิ่งที่แปลกใหม่ขึ้นได้

การคิดเปรียบเทียบ มี 3 ลักษณะ คือ

- (1) การเปรียบเทียบตรง (direct analogy) เป็นการเปรียบเทียบสิ่งของสองอย่างที่ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกด้าน เพียงแต่มีส่วนคล้ายกันเท่านั้น เช่น เปรียบเทียบการเจาะไม้ของตัวด้วง กับ การสร้างอุโมงค์ใต้น้ำ เป็นต้น

(2) การเปรียบเทียบโดยให้ตนเองเข้าไปมีส่วนร่วม หรือเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งนั้น ๆ โดยสมมติตนเองเป็นอะไรสักอย่าง (personal analogy) เพื่อให้เข้าถึงเรื่องของความรู้สึก ลักษณะสภาพความเป็นจริง (fact) และอารมณ์ (emotion) ในสภาพของสิ่งที่มีชีวิต (a living thing) และสภาพของสิ่งที่ไม่มีชีวิต (a nonliving object)

(3) การคิดคำคู่ขัดแย้ง (compressed conflict) เป็นการเปรียบเทียบโดยเอาคำสองคำที่ขัดแย้งกันที่คิดขึ้นไว้ มาผูกกรวมเข้าด้วยกันเป็นวลีใหม่ ที่มีความขัดแย้งกันอยู่ในคำ เช่น ศัตรูผู้เป็นมิตร แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าชอบคำคู่ขัดแย้งใด หลังจากนั้นให้นักเรียนอธิบายว่า คำคู่ขัดแย้งนั้นเหมือนกับเรื่องใดบ้าง

(4) พัฒนารูปแบบการสอน คือ วิลเลียม เจ เจ กอร์ดอน (Gordon) โดยคิดขึ้นเพื่อใช้สอนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา หลังจากเคยพัฒนาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม

การสอนด้วยกิจกรรมซินเนคติกส์ มีลักษณะสำคัญที่เป็นจุดเด่น คือ การนำเอาการเปรียบเทียบกันอย่างละเอียดเป็นระบบที่ดี เมื่อการเปรียบเทียบมาถึงจุดหนึ่งผู้เรียนก็จะสามารถเสนอบทเรียนหรือผลงานของบทเรียนในมิติที่แตกต่างออกไปจากกรอบและแนวคิดเดิม ๆ ได้อย่างเกิดผล

เป้าหมายหลักของรูปแบบการสอนก็คือ การฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในบทเรียน การแก้ปัญหาหรือการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา แล้วเราสามารถสรุปได้ว่า การสอนด้วยวิธีการสอนนี้มีความเชื่ออยู่ 4 ประการ คือ

(1) เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์ เกิดขึ้นอยู่เสมอในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และความคิดสร้างสรรค์นี้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของทุกคน

(2) เชื่อว่ากระบวนการของการคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่สิ่งที่ลึกลับซับซ้อนอย่างไร เราสามารถอธิบายการเกิดความคิดสร้างสรรค์และฝึกฝนคนให้มีระดับความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้

(3) เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากศาสตร์วิชาการสาขาต่าง ๆ มีลักษณะคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นศิลปะ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ หรือวิศวกรรมศาสตร์ก็ตามศาสตร์เหล่านี้จำเป็นต้องใช้กระบวนการทางสติปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องในการคิดสร้างสรรค์ทั้งสิ้น

(4) เชื่อว่าการคิดสร้างสรรค์ของคนคนเดียว หรือการคิดสร้างสรรค์โดยกลุ่มคน มีลักษณะใกล้เคียงกัน (สมพงษ์ สิงหะพล, 2533, อ้างถึงใน นงนุช ชาญวิฑิตกุล, 2545, หน้า 18)

นวลจิตต์ เชาวศิริ (2542, หน้า 33-37) ได้อธิบายรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ว่า ครูต้องสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ว่า ในการแก้ปัญหาใด ๆ มีวิธีการแก้ได้หลากหลายวิธี ซึ่ง

นำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ครูสามารถให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้โดยการสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้มีโอกาสคิดด้วยแนวทางที่ไม่เคยคิดมาก่อน หรือคิดโดยสวมบทบาทเป็นคนอื่น ในขณะที่เดียวกันก็ให้นักเรียนได้รับรู้ความคิดของคนอื่น ๆ ต่อปัญหาเดียวกัน

4. เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

สุภาพ ช่างสอน (2549, หน้า 68) กล่าวว่า เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า

(1) การนำกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ มาใช้อย่างรู้ตัวผนวกกับการให้เครื่องมือเพื่อใช้ในการคิดสร้างสรรค์ จะช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มคนเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้

(2) องค์กรประกอบด้านความรู้ที่สำคัญมากกว่าด้านสติปัญญา และการไม่มีเหตุผลสำคัญเท่ากับการใช้เหตุผล กล่าวคือการไม่มีเหตุผลทำให้คนไม่ติดอยู่กับกรอบและทำให้ใจเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องของการใช้อารมณ์มากกว่าการใช้สติปัญญา

(3) เราต้องรู้จักใช้อารมณ์และความไม่มีเหตุผล เพื่อจะได้แก้ปัญหาโดยวิธีการแปลกใหม่ยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามเราต้องสามารถควบคุมอารมณ์และความไม่มีเหตุผลของตนได้ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อการคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า การเปรียบเทียบอุปมา อุปไมย (analogy)

5. วิธีจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์

วิธีจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ อาศัยกิจกรรมการเปรียบเทียบอุปมา อุปไมย เป็นหลักกิจกรรม มี 3 วิธี คือ (สุภาพ ช่างสอน. 2549, หน้า 68)

(1) การเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น (personal analogy)

การเปรียบเทียบแบบนี้ผู้เรียนต้องทำตนเสมือนเป็นสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ และบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อตอนเป็นเช่นนั้น สิ่งนี้อาจเปรียบเทียบอาจเป็นคน พืช สัตว์หรือสิ่งของเช่น ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองว่าเป็น เครื่องยนต์ในรถยนต์ แล้วบอกว่าผู้เรียนรู้สึกอย่างไร เมื่อรถติดเครื่อง การที่ผู้เรียนต้องสมมติตัวเองเป็นอีกสิ่งหนึ่งทำให้ลืมความเป็นตัวเองชั่วคราว และเมื่อต้องเปรียบเทียบจะทำให้ผู้เรียนเกิดความแปลกใหม่และความคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้ อาจเอาความรู้สึกของตนเองไปใส่ในสิ่งที่สมมติและบรรยายความรู้สึกออกมาได้หลายชั้น คือ

ขั้นที่ 1 บรรยายออกมาในรูปของข้อเท็จจริง ในขั้นนี้บุคคลจะมองของที่ต้องการเปรียบเทียบโดยความเป็นจริง เช่น ในกรณีที่ให้เปรียบเทียบกับเครื่องยนต์อาจบรรยายว่า “รู้สึกร้อน” เป็นต้น

ขั้นที่ 2 บรรยายถึงความรู้สึกร่วม แต่เป็นการรู้สึกที่ไม่มีอะไรแปลกใหม่ เช่น “รู้สึกมีพลัง”

ขั้นที่ 3 บรรยายถึงความรู้สึกร่วมเห็นอก เห็นใจกับสิ่งเปรียบเทียบกับที่มีชีวิต

ขั้นที่ 4 บรรยายถึงความรู้สึกร่วมเห็นอก เห็นใจกับสิ่งเปรียบเทียบกับที่ไม่มีชีวิต ในขั้นนี้ต้องรู้สึกเป็นจริง เป็นจริงในสิ่งเปรียบเทียบกับและแสดงความเห็นอก เห็นใจในสิ่งนั้นอย่างแท้จริง คำบรรยายอาจออกมาในรูป “รู้สึกว่าคุณใจอย่างไม่เป็นธรรมและไม่เคยได้ตัดสินใจเองว่า เมื่อไรจะเดินเครื่องหรือ เมื่อไรจะหยุดเครื่อง การตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้อื่นทั้งสิ้น” จุดประสงค์ของการเปรียบเทียบแบบนี้ คือ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการเปรียบเทียบคนกับสิ่งอื่นที่ไกลตัว

(2) การเปรียบเทียบทางตรง (direct analogy)

เป็นการเปรียบเทียบทางตรงระหว่างของสองสิ่งหรือมากกว่าสิ่งที้นำมาเปรียบเทียบ อาจเป็นคน สัตว์ พืชหรือสิ่งของ โดยของที้นำมาเปรียบเทียบไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกประการ จุดประสงค์คือ เพื่อให้มองเห็นปัญหาในอีกแนวทางหนึ่ง หรือเพื่อให้เกิดความคิดใหม่ ซึ่งอาจนำมาใช้แก้ปัญหาที่ต้องการได้ เช่น วิศวกรท่านหนึ่งเฝ้าสังเกตคูหนอนเจาะท่อนไม้เป็นรูปคล้ายอุโมงค์ ทำให้วิศวกรผู้นี้เกิดความคิดสร้างท่ออุโมงค์ทำงานได้น้ำขึ้นมา

(3) การเปรียบเทียบโดยใช้คู่คำที่มีความหมายขัดแย้งกัน (compressed conflict)

เป็นการใช้คำเปรียบเทียบสองคำ ที่มีความหมายขัดแย้งกัน หรือตรงกันข้าม มาอธิบายลักษณะของคน สัตว์ พืช หรือสิ่งของที่ต้องการ เช่น จลาตในเรื่องโง่ ๆ หรือ สวยโทรม ๆ เป็นต้น

(สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. 2544, 171-172)

ขั้นตอนจัดการเรียนรู้

Gordon. (1972, p. 12 อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, 2545, หน้า 113-125)

ได้ใช้เทคนิคในการเปรียบเทียบมาเป็นหลักการที่สำคัญในกิจกรรมจินเนคติกส์ โดยใช้กิจกรรมเปรียบเทียบมาเป็นหัวใจของวิธีการการเรียนการสอนโดยได้เตรียมการใช้กระบวนการจินเนคติกส์ในชั้นเรียนเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ใช้แบบฝึกหัดเสริม

เป็นความพยายามง่าย ๆที่จะทำให้นักเรียนผ่อนคลาย คุ่นเคยและสบายใจในกิจกรรมการเปรียบเทียบ เป็นชุดแบบฝึกหัดสั้น ๆ การเปรียบเทียบค่อนข้างอิสระ อาจจะใช้เปรียบเทียบแบบตรงการเปรียบเทียบแบบบุคคลหรือแบบคู่คำขัดแย้งก็ได้

ขั้นที่ 2 การสำรวจสิ่งที่ไม่คุ้นเคย

วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความเข้าใจของนักเรียน โดยการเปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่าง ประกอบด้วยการอุปมา อุปไมยที่สัมพันธ์กัน เริ่มแรกจะถามอย่างง่าย ๆ เพื่ออธิบาย การเปรียบเทียบและก็กลายเป็นสิ่งของ ต่อจากนั้นก็ถามโดยให้สร้างความเกี่ยวโยงนั้นประการที่สอง ถามให้อธิบายความแตกต่างของสิ่งสองสิ่ง ท้ายที่สุดก็จะกลายเป็นความเข้าใจของเขา ถามเพื่อบรรยายการเปรียบเทียบในหัวข้อใหม่ วัตถุประสงค์ของการสำรวจสิ่งที่ไม่คุ้นเคย คือ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและเข้าถึงภายในข้อมูลใหม่ด้วยการเปรียบเทียบและหาข้อแตกต่างของการเปรียบเทียบสิ่งที่คุ้นเคยกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย

ขั้นที่ 3 การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เป็นการพิจารณาสิ่งที่คุ้นเคย ด้วยวิธีการที่ไม่คุ้นเคย
ขั้นตอนประกอบด้วย

- (1) การอธิบายสถานการณ์ปัจจุบัน
 - (2) การกำหนดปัญหา หรืองาน
 - (3) การอธิบายหมุนเวียน ด้วยการเปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบแบบบุคคล การเปรียบเทียบแบบคู่กัดขัดแย้ง จนกระทั่งนักเรียนมีความคิดรวบยอด ไปไกลจากปัญหาเริ่มต้น
 - (4) นำนักเรียนกลับสู่ปัญหาเริ่มต้น
- เริ่มต้น

Joyce and Weil. (1972, p. 12) ได้ให้ทัศนะหลายประการในการพัฒนารูปแบบของกิจกรรมซินเนคติกส์ มาใช้ในการสอนดังนี้

หลักของซินเนคติกส์ สามารถใช้ในการพัฒนารูปแบบของการสอนได้หลายวิธี เราสามารถปรับปรุงแบบ โดยแบ่งลำดับขั้นของการสอนออกเป็น 2 ลำดับ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันอย่างไรก็ตามหัวใจของทั้งสองลำดับขั้น ยังคงเป็นการอุปมาอุปไมย

ขั้นที่ 1 การสำรวจสิ่งที่ไม่คุ้นเคย วัตถุประสงค์ คือ ช่วยให้นักเรียนทำใจได้ดีขึ้นและหาข้อมูลใหม่ โดยการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ด้วยการเปรียบเทียบสิ่งที่คุ้นเคยกับสิ่งที่ไม่คุ้นเคยลำดับขั้นนี้แบ่งเป็น

ช่วงที่ 1 การป้อนเนื้อหา

ช่วงที่ 2 ครูและนักเรียนร่วมกันใช้การเปรียบเทียบโดยตรง

ช่วงที่ 3 นำตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับเปรียบเทียบที่คุ้นเคย (การเปรียบเทียบแบบบุคคล)

ช่วงที่ 4 นักเรียนจะโยงความสัมพันธ์ระหว่างการเปรียบเทียบและเนื้อหา แล้วอธิบายความเชื่อมโยงซึ่งพิสูจน์ว่าเป็นสิ่งเดียวกันและอธิบายในจุดที่เหมือนกัน

ช่วงที่ 5 ให้นักเรียนบอกความแตกต่างระหว่างคู่เปรียบเทียบนั้น เป็นการวัดความเข้าใจของเขาในเรื่องใหม่ นักเรียนสามารถให้คำแนะนำและวิเคราะห์การเปรียบเทียบที่คุ้นเคยของเขาเอง

ขั้นที่ 2 การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ วัตถุประสงค์ คือ เพื่อสร้างสิ่งใหม่กว่า การแก้ปัญหาของสังคมไม่เหมือนกับขั้นที่หนึ่งกลไกการเปรียบเทียบไม่ได้ใช้สำหรับการวิเคราะห์ แต่สำหรับการสร้างสรรค์ความคิดที่แปลกมีขั้นตอน ดังนี้

ช่วงที่ 1 ถามนักเรียน เพื่อให้อธิบายเงื่อนไข หรือปัญหาตามที่เขาเห็นในขณะนั้น

ช่วงที่ 2 ครูเป็นผู้กำหนดงาน

ช่วงที่ 3-5 หมุนเวียนการเปรียบเทียบไปมาระหว่างการเปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบแบบบุคคล และการเปรียบเทียบแบบคู่คำขัดแย้ง สามารถหมุนเวียนซ้ำแล้ว ซ้ำอีกมาครั้งเท่าที่ต้องการ

ช่วงที่ 6 นักเรียนกลับมาสู่จุดเริ่มต้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาปัญหาแรกเริ่ม

สุวิทย์ มูลคำและ อรรถ มูลคำ (2545, หน้า 116-119) กล่าวไว้ว่า กระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ มีขั้นตอนดังนี้

(1) ขั้นบรรยายสถานการณ์ปัจจุบัน

ในขั้นนี้ผู้สอนบรรยาย หรือสถานการณ์ถึงหัวข้อที่น่าสนใจ หรือที่ผู้เรียนกำลังสนใจ หรือข่าวเหตุการณ์ต่าง ๆ หลังจากนั้นผู้สอนให้ผู้เรียนทบทวนอีกครั้งว่า มีลักษณะแปลกใหม่ หรือมีลักษณะที่แตกต่างโดยทั่วไปอย่างไร ผู้เรียนเห็นความแปลกใหม่หรือไม่อย่างไร ในขั้นนี้ผู้สอนต้องคอยกระตุ้น โดยถามให้ผู้เรียนเห็นความแปลกใหม่จริง ๆ ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่มักจะตอบว่าไม่มีความแปลกใหม่

(2) ขั้นเปรียบเทียบทางตรง

ขั้นนี้เป็นการเปรียบเทียบระหว่างของสองสิ่ง หรือมากกว่า สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบ อาจจะเป็นคน พืช สัตว์ สิ่งของ เพื่อให้ผู้เรียนได้มองเห็นปัญหาอีกแนวหนึ่ง เพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ หลังจากนั้นผู้สอนให้ผู้เรียนทั้งห้องร่วมกันพิจารณาว่า การเปรียบเทียบระหว่างสิ่งของข้างต้นอันไหนเปรียบเทียบได้แหวกแนวที่สุด พร้อมทั้งให้ผู้เรียนอธิบายการทำงานของสิ่งของนั้น ๆ

(3) ขั้นการเปรียบเทียบกับตนเอง

เป็นขั้นตอนการนำตนเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ซึ่งทำให้ผู้เรียนต้องทำตนเหมือนสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ และบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อตนเป็นสิ่งนั้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิด

ความคิดแปลกใหม่

(4) ขั้นการเปรียบเทียบโดยใช้คำคู่ที่มีความหมายขัดแย้งกัน

โดยนำคำมาจากการที่ผู้เรียนเอาตนเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งของในขั้นตอนที่ 3 เช่น เหม็น กับ หอม, ท้อแท้ กับ ภูมิใจ, สกปรก กับ สะอาด

เมื่อผู้เรียนได้เลือกคำที่มีความหมายขัดแย้งกันแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกคำที่มีความหมายขัดแย้งหรือตรงข้ามกันมากที่สุด

(5) ขั้นการเปรียบเทียบทางตรง ครั้งที่ 2

โดยผู้สอนย้อนกลับมาใช้วิธีการเปรียบเทียบทางตรงอีกครั้ง โดยใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกันที่ผู้เรียนได้เลือกไว้ในขั้นที่สี่ มาเป็นหลัก หลังจากที่ถามผู้เรียนเงิบผู้สอนให้ผู้เรียนอภิปรายลักษณะ ข้อดี ข้อเสีย พร้อมทั้งจดลงกระดานดำ แล้วให้ผู้เรียนเขียน โดยใช้ข้อความทั้งหมด

(6) ขั้นสำรวจงานที่ต้องทำอีกครั้ง

ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบ แล้วนำไปสู่ปัญหาเริ่มแรก ซึ่งหลังจากที่ผู้เรียนได้เลือกแล้ว ผู้สอนจะนำไปสู่ปัญหาเริ่มแรกคือ การบรรยายเปรียบเทียบ

ทิสนา แจมณี (2546, หน้า 250-251) กล่าวว่า วัฏจักรกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบซินเนคติกส์ มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียนบรรยายเล่า ทำ แสดง วาดภาพ สร้าง ปั้น เป็นต้น ผู้เรียนทำงานนั้น ๆ ตามปกติที่เคยทำเสร็จแล้ว ให้เก็บผลงานไว้ก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างอุปมาแบบตรง หรือเปรียบเทียบแบบตรง (direct analogy) ผู้สอนเสนอคำคู่ ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง เช่น ลูกบอล กับ มะนาว เหมือนหรือต่างกันอย่างไร คำคู่ที่ผู้สอนเลือกมาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรืองานที่ผู้เรียนทำ ในขั้นที่ 1 ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบหลาย ๆ คู่และจดคำตอบของผู้เรียนไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างอุปมาบุคคล หรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (personal analogy) ผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใด สิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา เช่น ถ้าเปรียบเทียบผู้เรียนเป็นเครื่องซักผ้าจะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนจดคำตอบของผู้เรียนไว้

ขั้นที่ 4 ขั้นการอุปมาคำคู่ขัดแย้งกัน (compressed conflict) ผู้สอนให้ผู้เรียนนำคำ หรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายของคำคู่ขัดแย้งกันในตัวเอง เช่น ไฟเย็น น้ำผึ้งขม มัจจุราชสีน้ำผึ้ง เชื้อคนีม ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่คิดใหม่ จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตนทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ (2544, หน้า 108-120) กล่าวไว้ว่าการสอนตามรูปแบบการสอนแบบชินเนคติกส์ มี 2 วิธี คือ

แบบที่ 1 ใช้เพื่อสร้างผลงานที่แปลกใหม่ และ

แบบที่ 2 ใช้เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสิ่งที่ยังไม่รู้จัก

การที่จะใช้แบบที่ 1 หรือแบบที่ 2 ย่อมขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการสอน ซึ่งแต่ละรูปแบบ มีขั้นตอนดังนี้

แบบที่ 1 เพื่อสร้างผลงานที่แปลกใหม่ มีโครงสร้างและขั้นตอนในการสอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 บรรยายสถานการณ์ปัจจุบัน ขั้นนี้ครูให้นักเรียนบรรยายสถานการณ์ หรือหัวข้อตามที่นักเรียนมองเห็น

ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบทางตรง ขั้นนี้นักเรียนเปรียบเทียบทางตรง แล้วเลือกอันที่ดีที่สุดมาอธิบายให้กว้างขวางขึ้น

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบกับตนเอง ขั้นนี้นักเรียนเปรียบเทียบสิ่งที่เลือกในขั้นที่ 3 กับตนเอง

ขั้นที่ 4 การหาคำคู่ที่มีความหมายขัดแย้งกัน จากการบรรยายในขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 นักเรียนคิดหาคำคู่ที่มีความหมายค้านกัน มาหลาย ๆ คู่แล้วเลือกคู่ที่ดีที่สุด

ขั้นที่ 5 การเปรียบเทียบทางตรง ขั้นนี้นักเรียนคิดหาการเปรียบเทียบทางตรงโดยใช้คำคู่ที่เลือกในขั้นที่ 4

ขั้นที่ 6 ตรวจสอบปัญหาเริ่มแรกอีกครั้ง ขั้นนี้ครูให้นักเรียนหันกลับมาสำรวจปัญหาเริ่มแรก แล้วใช้การเปรียบเทียบขั้นสุดท้าย โดยใช้ประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้จากกระบวนการของชินเนคติกส์เข้าช่วย

แบบที่ 2 เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสิ่งที่ยังไม่รู้จักวิธีสอน

แบบนี้มีจุดประสงค์เพื่อทำความคุ้นเคยกับสิ่งที่แปลกใหม่ เป็นการเพิ่มความเข้าใจและสำรวจลึกในสิ่งของ หรือสถานการณ์ที่ใหม่และซับซ้อน ในที่นี้เราใช้ในการเปรียบเทียบช่วยใน

การวิเคราะห์ ไม่ใช่เพื่อเชื่อมของที่มีความต่างกัน ดังเช่นในแบบที่ 1 ในแบบที่ 2 เราจะใช้สิ่งของหรือสถานการณ์ที่ใกล้ตัว เช่น บ้าน รถ ร่างกายคน เปรียบเทียบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาแล้วให้วิเคราะห์ปัญหา โดยการศึกษาลักษณะสำคัญของสิ่งที่คุ้นเคยกับลักษณะของปัญหา(สิ่งที่ไม่คุ้นเคย) ขั้นตอนของการสอนแบบนี้ มีดังนี้

ขั้นที่ 1 การให้ข้อมูล

ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบ

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบกับตัวเอง

ขั้นที่ 4 การบรรยายถึงความสัมพันธ์ในส่วนที่เป็นไปได้

ขั้นที่ 5 การบรรยายถึงความสัมพันธ์ในส่วนที่เป็นไปได้

ขั้นที่ 6 การสำรวจ

ขั้นที่ 7 การเปรียบเทียบ

จากการศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้สรุปแล้วทำการวิเคราะห์ขั้นตอนเพื่อใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ขั้นนี้ครูสอนให้นักเรียนเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียนบรรยาย เป็นต้น ผู้เรียนทำงานตามปกติเสร็จแล้วให้เก็บผลงานไว้ก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นเปรียบเทียบสิ่งที่คุ้นเคย เป็นการเปรียบเทียบของสองสิ่ง หรือมากกว่า โดยการเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่าง เพื่อให้นักเรียนมองเห็นอีกมุมมองหนึ่ง

ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบกับตนเอง เป็นขั้นตอนในการนำตนเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นๆ ซึ่งทำให้ผู้เรียนต้องทำตนเหมือนสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบและบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อตนเองเป็นสิ่งนั้น

ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างและอธิบายคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ ขั้นที่ 3 มาประกอบเป็นคำใหม่ที่มีความหมายของคำคู่ขัดแย้งกันในตัวเองครูและผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

ขั้นที่ 5 ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน ผู้สอนให้นักเรียนนำผลงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกแนวคิดที่ได้มาใหม่ เขียนหรือสร้างเป็นผลงานของตนเอง

ขั้นที่ 6 ขั้นชื่นชมผลงาน ให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานของตน ครูและผู้เรียนร่วมวิพากษ์วิจารณ์และชื่นชมผลงาน

ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ มีดังนี้

1. เหมาะสำหรับการสอนรายวิชา หรือเนื้อหาที่ต้องการใช้ความคิดสร้างสรรค์ เช่น การเขียนความเรียงแบบสร้างสรรค์ การสำรวจปัญหาสังคม การแก้ปัญหาต่างๆ และการสร้างงานประดิษฐ์

2. เน้นการสอนเพื่อให้เกิดความรู้มากกว่าสติปัญญา ทำให้ผู้เรียนไม่มีความคิดติดกรอบ และทำใจให้เปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างมาก

3. ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา โดยวิธีการแปลกใหม่มากยิ่งขึ้น

กระบวนการจัดการเรียนรู้เน้นการใช้อารมณ์ ความรู้สึก เป็นหลัก อาจจะไม่เหมาะสมกับวิชาที่ต้องใช้เหตุผล กฎเกณฑ์ หรือหลักการ เช่น วิทยาศาสตร์ หลักภาษาและคณิตศาสตร์ เป็นต้น

การเขียนและการสอนเขียนในระดับประถมศึกษา

1. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเป็นหลักสูตรมาตรฐาน (standard based curriculum) และมีลักษณะเป็นหลักสูตรสมรรถฐาน (competence-based curriculum) กล่าวคือหลักสูตรจะมีสาระการเรียนรู้ (stand) เป็นกลุ่มเนื้อหาและทักษะที่จะต้องสอนแต่ละสาระการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ (standard) เป็นตัวกำหนดคุณภาพของการจัดการศึกษาแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (benchmark) เป็นสมรรถฐานที่ผู้เรียนจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มาตรฐานการเรียนรู้จึงเป็นข้อกำหนดคุณลักษณะและความสามารถของผู้เรียนที่ครูจะจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและความสามารถดังกล่าว ส่วนมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเนื้อหา (content Standard) ซึ่งส่วนมากจะเขียนเป็นความคิดรวบยอด กำหนดเนื้อหาการสอนและมาตรฐานการปฏิบัติ (performance standard) กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถการปฏิบัติงานและคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจะกำหนดความรู้ หลักการให้เกิดความคิดระดับสูง มีทักษะและกระบวนการและมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งครูจะนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เชื่อมโยงประสบการณ์เรียนรู้ในห้องเรียนสู่ชีวิตจริงและสู่สังคมภายนอก และเป็นแนวทางการประเมินผลเพื่อพิจารณาความสำเร็จของผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องนำมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นพัฒนาเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาเองให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และชุมชน และยังเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและยังใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ขณะเดียวกันหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมิน

คุณภาพของสถานศึกษาจะใช้มาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น จัดทำเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อประกันคุณภาพ นอกจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะใช้มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นตรวจสอบคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ให้เข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดและผู้ปกครองยังใช้มาตรฐานตรวจสอบผลการเรียนของบุตรหลานของตนได้อีกด้วย (สุภาพ ช่างสอน, 2549, หน้า 22-23)

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดูและการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณและพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษาภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคมและชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ความหมายและความสำคัญของการเขียน

การเขียนเป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของมนุษย์ในเชิงแสดงออก โดยใช้อักษรหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ อาทิ เครื่องหมายที่ใช้ในการเขียน ตัวเลข ภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ บันทึกการถ่ายทอดเรื่องราว ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ แทนคำพูดเพื่อให้ผู้อื่นรับทราบและเกิดการตอบสนองตามที่ผู้เขียนต้องการ ดังนั้นการเขียนจึงเป็นการใช้ภาษาเพียงอย่างเดียวที่

หลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรถาวรปรากฏอยู่ การเขียนนั้นเป็นทั้งศิลป์และศาสตร์อยู่ในตัวเอง เหตุที่กล่าวว่า การเขียนเป็นศิลป์ ก็เพราะการเขียนต้องประกอบด้วยอุปกรณ์ที่สำคัญคือภาษาที่งดงาม ประณีต สามารถสื่อสารได้ทั้งความรู้ ความคิด อารมณ์และความปรารถนา ซึ่งการใช้ภาษาในห้วงดงามนั้นเป็นศิลปะชั้นสูงของมนุษย์ ส่วนที่กล่าวว่า การเขียนเป็นศาสตร์นั้น เพราะการเขียนทุกชนิดต้องประกอบด้วยความรู้ หลักการ วิธีการและทฤษฎีต่าง ๆ อย่างชัดเจน และการเราจะเขียนได้ดีหรือไม่ดีนั้นจะต้องมีการฝึกฝนและรับฟังคำชี้แนะของผู้อื่นอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาทักษะในการเขียนให้ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ (วิณะ บัญจับ, 2541, หน้า 128)

2.1 ความหมายของการเขียน

วรรณิ โสมประยูร (2541, หน้า 1) กล่าวว่า การเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคล ออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เพราะการเขียนเป็นทักษะการส่งออกตามหลักของภาษาศิลป์

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2536, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนว่า การเขียน คือการเรียบเรียงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จะเป็นข้อความสั้น ๆ คำขวัญ ร้อยแก้วสั้น ๆ หรือบทกวีนิพนธ์ก็ได้ ข้อเขียนต่าง ๆ เหล่านี้จะมีเอกภาพ มีความเป็นตัวของตัวเองทั้งในด้านของความคิดและการใช้ภาษาเรียบเรียง

สมพร มั่นตะสูตร (2535, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การเขียน เป็นศิลปะอย่างหนึ่งในการสื่อสารความคิดของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน ที่นอกจากจะสื่อสารความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนไปยังผู้อื่นแล้ว ยังน่าจะหมายถึงการสร้างสรรคความรู้ ความคิด ความประเทืองอารมณ์ให้เกิดแก่ผู้อ่านด้วย

ฉนิปิน พรหมสุทธีรักษ์ (2533, หน้า 120-121) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า คือการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึก ความคิด ความรู้ ประสบการณ์ จินตนาการและข่าวสารเป็นตัวหนังสือ การเขียนถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึก ความคิดดังกล่าว มีวิธีการต่าง ๆ กัน ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ หรือความมุ่งหมายของผู้ที่ต้องการถ่ายทอด

2.2 ความสำคัญของการเขียน

วรรณิ โสมประยูร (2541, หน้า 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้ว่า การเขียน เป็นศิลปภาษา (language arts) ซึ่งประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ศิลปะภาษา แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

- (1) ทักษะรับเข้า (intake หรือ input) ซึ่งได้แก่การฟังและการอ่าน
- (2) ทักษะการส่งออก (out go หรือ expression) ได้แก่ การพูดและการเขียน

รังสรรค์ สิมานนท์ (2540, หน้า 1) กล่าวว่า ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้การเขียนมากขึ้น ในการศึกษา การทำงานอาชีพและการติดต่อสื่อสารทั่วไป การเขียนเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน เป็นวิธีการถ่ายทอดความคิด โดยใช้สัญลักษณ์ที่กำหนดขึ้นเป็นสื่อกลาง โดยเฉพาะการใช้เป็นภาษาเครื่องมือ ผู้สื่อสารจะถ่ายทอดความรู้ ข้อเท็จจริง ความคิด ทรรศนะและอารมณ์ หรือจินตนาการลงไปในถ้อยคำในภาษา เมื่อผู้รับสารคือ ผู้อ่าน อ่านแล้วก็จะเข้าใจหรือเป็นสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ และสื่อนั้นก็จะต้องเป็นภาษาที่ถูกต้องชัดเจน

การเขียนมีความสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยเฉพาะในโลกของการสื่อสารอย่างไร้พรมแดนในปัจจุบันดังที่กล่าวมาข้างต้นซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนะ บุญจับ (2541, หน้า 128) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

- (1) การเขียนทำให้เกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ
- (2) การเขียนทำให้เกิดอาชีพและการพัฒนาอาชีพ
- (3) การเขียนทำให้ทราบความต้องการของคนและสังคม
- (4) การเขียนเป็นสื่อทำให้เกิดนันทนาการ
- (5) การเขียนทำให้สังคมสงบสุข
- (6) การเขียนเป็นเครื่องมือแสดงภูมิปัญญาของมนุษย์
- (7) การเขียนหากยึดเป็นอาชีพก็เป็นอาชีพที่ได้รับการยกย่องมากอาชีพหนึ่ง
- (8) การเขียนเป็นเครื่องมือระบายอารมณ์อย่างหนึ่งของมนุษย์

สมพร มั่นตะสูตร (2535, หน้า 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียน ไว้ว่า การเขียนเป็นการสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร อันมีความสำคัญยิ่งแม้ในยุคข้อมูลข่าวสารที่การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ในยุคแปลงสารผ่านเครื่องมือสื่อสารหลากหลายรูปแบบ ผู้มีความรู้เรื่องเขียนชัดเจนย่อมสามารถสื่อสารด้วยการเขียนได้ดี

การเขียนเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งของการเรียนภาษาและการศึกษาล่าเรียนของนักเรียน นักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนในแต่ละรายวิชามากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการเขียนถ่ายทอดความรู้สึนึกคิด ข่าวสารและข้อมูลต่าง ๆ ของตนเองออกมา เพื่อสื่อความหมายและทำความเข้าใจกับผู้อื่น ดังนั้น การเขียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งในการสื่อสาร เพื่อทำความเข้าใจและสื่อความหมายกับบุคคลอื่น ดังที่ สนิท ตั้งทวี (2529, หน้า 118) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

- (1) เป็นเครื่องมือแสดงออกของความรู้ ความคิดและความรู้สึกของมนุษย์
- (2) เป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดความเจริญ หรืออารยธรรมของมนุษย์ในแต่ละยุค

สมัย

- (3) เป็นเครื่องมือใช้สำหรับการสื่อสารทั้งเรื่องในอดีต ปัจจุบันและอนาคต
- (4) เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับสนองความปรารถนาของมนุษย์ เช่น ความรัก ความ

เข้าใจ เป็นต้น

- (5) เป็นเครื่องมือสำคัญทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมรดกทางปัญญาของมนุษย์
- (6) เป็นสื่อที่ช่วยแพร่กระจายความรู้ ความคิดให้กว้างไกลและได้รวดเร็ว
- (7) เป็นสื่อกลางที่ให้ความรู้ ความคิดและความเพลิดเพลินแก่คนทุกเพศ ทุกวัย
- (8) เป็นบันทึกทางสังคมที่ให้คุณประโยชน์แก่คนรุ่นปัจจุบันและอนาคต
- (9) เป็นงานอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งในสังคม

จะเห็นได้ว่านอกจากการเขียนจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นแล้วการเขียนยังสามารถยึดเป็นอาชีพได้คืออีกด้วย

3. จุดมุ่งหมายของการเขียนและการสอนเขียนในชั้นประถมศึกษา

ในการเขียนแต่ละครั้งจุดมุ่งหมายของการเขียนย่อมแตกต่างกันออกไป ในการเขียนครั้งหนึ่ง ๆ อาจจะมีจุดมุ่งหมายเดียวหรือมากกว่าหนึ่งจุดมุ่งหมายก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้เขียนหรือผู้ส่งสารว่าเขาต้องการเขียนเพื่อวัตถุประสงค์ใด ซึ่ง วัฒนะ บุญจับ (2541, หน้า 130-131) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนไว้ดังนี้

- (1) เพื่อเล่าเรื่อง เช่น เล่าประวัติ เล่าเหตุการณ์ เล่าประสบการณ์
- (2) เพื่ออธิบายคำ หรือข้อความ
- (3) เพื่อโฆษณาจูงใจ
- (4) เพื่อปลุกใจ
- (5) เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ
- (6) เพื่อสร้างจินตนาการ
- (7) เพื่อล้อเลียน เสียดสี
- (8) เพื่อประกาศ แจ้งความ เชิญชวน
- (9) เพื่อการวิเคราะห์
- (10) เพื่อวิจารณ์
- (11) เพื่อเป็นข่าว
- (12) เพื่อปลอบใจ ให้กำลังใจ แสดงความเห็นใจ

จากจุดมุ่งหมายของการเขียนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ทุกครั้งที่ผู้เขียนผลิตรายการเขียนของเขา นั้นย่อมมีจุดมุ่งหมายทั้งสิ้น อาจจะเพื่อการถ่ายทอดความรู้ ความคิด จินตนาการ ตลอดจนความต้องการต่าง ๆ ของตนเองทั้งนี้จุดมุ่งหมายโดยรวมแล้วก็คือ เพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารนั่นเอง

3.1 จุดมุ่งหมายของการสอนเขียนในชั้นประถมศึกษา

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2535, หน้า 1-2) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนเขียนในชั้นประถมศึกษาไว้ดังนี้

- (1) เพื่อให้ผู้เรียนเขียนด้วยลายมือที่เป็นระเบียบและถูกต้องตามลักษณะของอักษรไทยประเภทต่าง ๆ
- (2) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง แม่นยำและรวดเร็ว
- (3) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเขียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล
- (4) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตน เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (5) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้วิจารณญาณในการเขียนวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างมีเหตุผล
- (6) เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการเขียนประเภทต่าง ๆ และสามารถนำหลักเกณฑ์การเขียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- (7) เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการเขียน สามารถสร้างสรรค์งานเขียนได้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลินตลอดจนถึงการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเขียน

จะเห็นได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น เป็นความมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของหลักสูตรและการเรียนวิชาภาษาไทย ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและนำการเขียนไปใช้ประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้อื่นและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดคุณค่าต่อไป

3.2 ประเภทของการเขียน

ในการแบ่งประเภทงานเขียนนั้น สามารถแบ่งได้หลายวิธี หลายประเภท ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการแบ่งเป็นสำคัญ นักวิชาการต่าง ๆ ได้แบ่งประเภทของงานเขียนไว้แตกต่างกัน ดังนี้

วัฒนา บุญจับ (2541, หน้า 132-140) กล่าวถึงการแบ่งประเภทของงานเขียนว่า สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้หลากหลาย แล้วแต่มุมมองและข้อละเอียดปลีกย่อยของงานเขียน เช่น

(1) แบ่งตามรูปแบบหรือลักษณะคำประพันธ์ แบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ

(1.1) ร้อยแก้ว (prose)

(1.2) ร้อยกรอง (poetry)

(2) แบ่งตามจุดมุ่งหมายในการเขียน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

(2.1) วรรณศิลป์บริสุทธิ์ (pure art)

(2.2) วรรณศิลป์ประยุกต์ (applied art)

(3) แบ่งตามเนื้อหาสาระของเรื่อง แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

(3.1) แบ่งตามเนื้อเรื่อง เช่น ศาสนา ประเพณี ประวัติศาสตร์ ฯลฯ

(3.2) แบ่งตามสาระของเรื่อง เช่น บันเทิงคดี สารคดี

(4) แบ่งตามแบบแผนการเขียน ได้ 2 ชนิด คือ

(4.1) การเขียนที่เป็นแบบแผน (formal writing)

(4.2) การเขียนที่ไม่เป็นแบบแผน (non-formal writing)

สมพร มั่นตะสูตร (2535, หน้า 8-10) ได้กล่าวถึงประเภทของงานเขียน ซึ่งแบ่งตามจุดมุ่งหมายของการเขียนเป็น 2 ประเภท คือ

(1) บันเทิงคดี (fiction) หมายถึง เรื่องที่เขียนขึ้นจากการสมมติผสมกับจินตนาการ โดยยึดหลักความจริงให้มากที่สุด แบ่งเป็น นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร หรือปกิณกะอื่น ๆ

(2) สารคดี (feature or non-fiction) คือ งานเขียนที่ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ความรู้เนื้อหาสาระเชิงวิชาการแก่ผู้อ่านมากกว่าความเพลิดเพลิน แต่ก็มีสารคดีประเภทที่ให้ความบันเทิงปะปนอยู่ด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฝีมือของผู้เขียนเป็นสำคัญลักษณะที่สำคัญของสารคดี คือ

(2.1) มีจุดมุ่งหมายที่จำให้ความรู้เป็นเบื้องต้น

(2.2) ต้องให้ทั้งความคิดและความจริงที่เชื่อถือได้

(2.3) ให้คุณค่าทางปัญญาแก่ผู้อ่าน

ประภาศรี สีหอำไพ (2531, หน้า 46) ได้แบ่งประเภทของงานเขียนเป็น 2 ประเภท คือ

(1) ร้อยแก้ว คือ การเรียงคำสื่อความหมาย โดยไม่ต้องยึดบัญญัติฉันทลักษณ์ ความหมายโดยทั่วไปหมายถึง การเขียนสารคดีและบันเทิง เช่น นิทาน บทละครพูด เรื่องสั้น

นวนิยาย เป็นต้นความหมายเฉพาะในเชิงวรรณศิลป์หรือศิลปะในการแต่งหนังสือหมายถึง การเลือกสรรถ้อยคำ สำนวนโวหารมาเรียงร้อยให้เกิดภาพพจน์ ทำให้ผู้อ่านได้รับมโนคติหรือจินตนาการเด่นชัด ใช้สำนวนภาษาและการดำเนินเรื่องสร้างความเพลิดเพลินจรโลงใจ มีความงามของถ้อยคำที่เรียงร้อยวิจิตรบรรจงเสมอด้วยร้อยแก้วอันงามมาร้อยเรียงไว้ ร้อยแก้วเชิงวรรณศิลป์จึงเป็นศิลปะที่สะท้อนความสะท้อนอารมณ์โดยใช้ภาษาที่ไพเราะ สละสลวยในลีลาการแต่งและสำนวนโวหารมีความงามในรูปงามในเรื่องและงามในท่วงทำนองเขียน

(2) ร้อยกรอง คือ คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิต ใช้เรียกรวมกรรมที่มีลักษณะบังคับในการแต่ง หรือมีการกำหนด คณะโบราณคดีเรียกว่า คำกานต์หรือกวีนิพนธ์ ที่กวีใช้จินตนาการสร้างสรรค์ขึ้นมาตามลักษณะคำประพันธ์ที่บัญญัติไว้ในคำประพันธ์แต่ละชนิด ผู้อ่านร้อยกรองซึ่งเป็นผลงานของจินตกวี จะมีความเพลิดเพลินสบายใจในท่วงทำนองคำประพันธ์ ได้รับรสของโวหารที่แปลกตลอดจนได้ทราบความคิดและอารมณ์สะท้อนใจต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์ร้อยกลั่นกรองออกมาอย่างประณีตวิจิตรบรรจงและไพเราะ ด้วยการส่งสัมผัสตามจังหวะวรรคตอนที่กำหนดในลักษณะคำประพันธ์นั้น

นอกจากการแบ่งประเภทของงานเขียนดังกล่าวแล้ว งานเขียนต่าง ๆ นั้นยังสามารถแบ่งตามแนวคิดในการเขียนหรืออื่น ๆ ทั้งนี้ย่อมแตกต่างกันไปตามเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการแบ่ง แต่ที่นิยมมากและรับรู้กันโดยทั่วไปคือ การแบ่งตามสาระของเรื่อง ซึ่งได้แก่บันเทิงคดีและสารคดี

4. กระบวนการในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเป็นทักษะที่ยุ่ยากสลับซับซ้อน เพราะเป็นการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลและความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกับความต้องการและจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ซึ่งผู้ที่จะเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลได้นั้นจะต้องอาศัยทักษะความชำนาญ ความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนเทคนิควิธีในการเขียนเป็นอย่างดี จึงจะสามารถถ่ายทอดข้อมูลออกมาได้อย่างเป็นระบบ ชัดเจนและสื่อความหมาย การสอนทักษะการเขียนจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความชำนาญและเกิดทักษะสามารถใช้การเขียนในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงกระบวนการในการสอนเขียนหลักปฏิบัติและกระบวนการฝึกทักษะการเขียนไว้ ดังนี้

Campbell (1998, pp. 10-12) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการสอนเขียนว่าไม่มีวิธีสอนใดที่จะดีที่สุด เขากล่าวถึงกระบวนการในการสอนเขียนโดยทั่ว ๆ ไปว่า ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผน ขั้นที่ 2 ขั้นการรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 3 ขั้นการร่าง ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข ขั้นที่ 5 ขั้นแสดงออกให้ปรากฏ และถ้าจะพูดถึงการเขียนในเชิงวิชาการนั้น เขาคิดว่ากระบวนการในการเขียนเป็นเหมือนการเล่นพิณบอล (Pinball) ซึ่งลูกบอลจะกระทบแล้วกระเด็นลดเลี้ยวไปสู่

จุดต่าง ๆ นั้นคือในการเขียนของนักเรียน ก็เริ่มด้วยการศึกษาทำความเข้าใจแนวคิดที่จะเขียน การศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด การระดมความคิด การจดบันทึก การจัดกลุ่มข้อมูล การสร้างแผนผังความคิด การพูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อน ๆ และครู การค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต การแปลความ การตรวจสอบการสะกดคำ การใช้ภาษา และอื่น ๆ

Grabe and Kapan (1996, p. 268) ได้เสนอแนะหลัก 5 ประการสำหรับการสอนเขียนไว้ดังนี้

(1) การเตรียมนักเรียนสำหรับการเขียน เช่น การกำหนดรายการเกี่ยวกับกิจกรรมการเขียนล่วงหน้าในแต่ละสัปดาห์ แต่ละเดือน ให้นักเรียนได้มีโอกาสเตรียมตัวล่วงหน้า การจัดกิจกรรมการเขียนให้มืออย่างสม่ำเสมอ การให้โอกาสนักเรียนในการเสนอแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ตนสนใจและอยากจะเขียนเป็นต้น

(2) การช่วยเหลือและให้แนวทางในการเขียน เช่น การช่วยให้นักเรียนรู้จักวิธีการจดจำ การจัดการกับข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนการช่วยให้รู้จักการวางแผนสำหรับตัวเอง ฝึกให้ได้รู้จักการอภิปราย ถกเถียง การระดมสมองก่อนการเขียน การแนะนำช่วยเหลือกับคำศัพท์ใหม่ ๆ เป็นต้น

(3) การปฏิบัติการเขียน (working with writing) เช่น การร่วมกันทำหนังสือเล่มใหญ่ด้วยกัน การทำกิจกรรมสร้างประสบการณ์ทางภาษา การฝึกทำบันทึก การใช้วลีและประโยคในการเขียนการใช้บทกลอนหรือรูปภาพต่าง ๆ ในการเขียน

(4) การเขียนสำหรับจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน (writing for different purposes) เช่น ฝึกการเขียนเล่าเรื่อง การเขียนจดหมาย การเขียนบันทึก การเขียนรายงาน และอื่น ๆ

(5) การขยายหลักสูตรการเขียนในโรงเรียน (extending the writing curriculum) เป็นการจัดให้มีรายวิชาเกี่ยวกับการเขียนอย่างกว้างขวางและทั่วถึงในทุกระดับชั้นในโรงเรียน

Bromley (1992, pp. 326-383) กล่าวถึงกระบวนการในการสอนเขียนว่า จะต้องประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

(1) ขั้นก่อนการเขียน (prewriting) เป็นการสนทนา อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องหรือแนวคิดที่จะเขียน ซึ่งบางครั้งอาจจะออกมาในรูปของการวาดภาพ การเขียนเค้าโครงเรื่อง การอ่านทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน ซึ่งกิจกรรมในขั้นนี้อาจจะประกอบด้วย การดึงประสบการณ์เดิมมาใช้ การวางแผน การระดมความคิด การบันทึก การวาดภาพ การเขียนแผนผัง ฯลฯ

(2) ขั้นการร่าง (drafting) เป็นการนำข้อมูลจากขั้นที่ 1 มาดำเนินการต่อ โดยการสร้างคำ วลี ประโยคที่จะเขียน ซึ่งในขั้นนี้นักเรียนควรจะได้รับ การช่วยเหลือในการเลือกใช้คำ วลี

ประโยชน์ต่าง ๆ ครูควรทำให้นักเรียนเข้าใจว่าการเขียนในขั้นนี้ ไม่ได้หมายความว่างานเขียนจะออกมาสมบูรณ์เลย แต่สามารถจะแก้ไขปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ ได้ เช่น การสะกดคำ การใช้ภาษา เป็นต้น

(3) ขั้นปรับปรุงแก้ไข (revising) ขั้นตอนนี้จะดำเนินไปพร้อม ๆ กับการร่างและเมื่อการร่างสิ้นสุดแล้ว เป็นการอ่านทบทวนเพื่อปรับปรุง ต่อเติมหรือตัดบางส่วนออก เพื่อให้ได้งานเขียนที่สมบูรณ์ที่สุด

(4) ขั้นนำเสนอผลงาน (publishing) เป็นการนำเสนอผลงานตนเองสู่บุคคลอื่น ๆ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น อ่านให้ฟัง ทำหนังสือพิมพ์ประจำห้องเรียน การตีพิมพ์ประกาศเป็นบทละครหรืออื่น ๆ

จะเห็นได้ว่าในการสอนการเขียนนั้น ไม่มีวิธีการสอนใดที่จะดีที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่จะนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เหมาะกับนักเรียนและสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ และการใช้รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

สุภาพ ช่างสอน (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นนุช ชาญวิฑิตกุล (2545, หน้า 31) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของการฝึกคิดแบบซินเนคติกส์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกแบบซินเนคติกส์ มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

นิรัช สุตสังข์ (2544, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของกิจกรรมซินเนคติกส์ในบทเรียนมัลติมีเดียที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์ผลงาน ในวิชาการออกแบบอุตสาหกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนความคิด

สร้างสรรค์และคะแนนการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบของนักศึกษาโดยการจัดกิจกรรมชินเนคติกส์
ในบทเรียนมัลติมีเดียทั้ง 4 วิธีหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2)
คะแนนความคิดสร้างสรรค์และคะแนนการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบของนักศึกษาโดยการจัด
กิจกรรมชินเนคติกส์ทั้ง 4 วิธีในบทเรียนมัลติมีเดียไม่แตกต่างกัน 3) คะแนนความคิด
สร้างสรรค์กับการสร้างสรรค์ผลงานการออกแบบจากการเรียน โดยการจัดกิจกรรมชินเนคติกส์ทั้ง 4
วิธีในบทเรียนมัลติมีเดีย มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฉวีวรรณ พิเศษสุทธิกุล (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการสอนเขียนเรื่องด้วย
รูปแบบชินเนคติกส์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรื่อง
ของผู้เรียนด้วยรูปแบบชินเนคติกส์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรื่องของผู้เรียนที่สอนด้วยรูปแบบชินเนคติกส์สูงกว่าการสอนตามคู่มือครู
ของกรมวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิไล ปฐมปีทมะ (2539, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการสอนโดยใช้รูปแบบชินเนค
ติกส์ ที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดย
การเปรียบเทียบกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยแก้วเชิง
สร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบชินเนคติกส์ สูงกว่าความสามารถในการ
เขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ.05

จริญญา จักรกาย (2539, หน้า 90) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้วิธีชินเนคติกส์
ควบคู่กับการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใน
การศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ผลของ
การศึกษาพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลังจากได้รับการ
ฝึกโดยใช้วิธีชินเนคติกส์ เป็นกลุ่มและรายบุคคลควบคู่กับการเสริมแรง นอกจากนี้ นักเรียนที่ได้รับการ
ฝึกโดยวิธีชินเนคติกส์ เป็นกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกชินเนคติกส์
แบบรายบุคคล

สนอง อินละคร (2537, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วย
กิจกรรมชินเนคติกส์และกิจกรรมระดมพลังสมอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 3 ห้องเรียน จำนวน 90 คน
แบ่งเป็นกลุ่มทดลองกิจกรรมชินเนคติกส์ กลุ่มทดลองระดมพลังสมองและกลุ่มควบคุม
ผลการวิจัยพบว่าคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม
ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้ง 3 ด้านของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างหลังทดลองสูงกว่าก่อน
ทดลอง คะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มและความคิด

รวมทั้ง 3 ด้าน ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมระดมพลังสมองสูงกว่ากลุ่มควบคุมและกลุ่มชินเนคติกส์ คะแนนของกลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมชินเนคติกส์สูงกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้รับการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรรณก รูปประสม (2537, หน้า 76) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมชินเนคติกส์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนแย้มสะอาด จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมชินเนคติกส์ สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา-เอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ขจิตพรรณ ประดิษฐ์พงศ์ (2535, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมชินเนคติกส์ จำนวน 60 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกิจกรรมชินเนคติกส์ จะมีความสามารถในการเขียนคำสูงกว่าเด็กที่เรียนในกลุ่มปกติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และพบว่าเด็กที่เรียนด้วยกิจกรรมชินเนคติกส์จะมีการพัฒนาทักษะของการเขียนเพิ่มขึ้นด้วย

ชาญณรงค์ ผลประเสริฐ (2535, หน้า 209) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมชินเนคติกส์ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน จำนวน 60 คน ในการศึกษาได้แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน คือกลุ่มทดลองซึ่งจะสอนโดยใช้วิธีชินเนคติกส์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอน และกลุ่มควบคุมซึ่งสอนแบบปกติโดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้สอน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชินเนคติกส์ มีทักษะในการเขียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

มีโด (Meador, 1994 : unpagged) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของการฝึกแบบชินเนคติกส์ ที่มีต่อความสามารถของนักเรียนอนุบาล ในการศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 107 คน การศึกษาจะพัฒนาทางด้านความคิดสร้างสรรค์ การรับรู้ตนเองและทักษะทางด้านภาษา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม

โดนัลด์ เจ ฮาร์ทเทิล (Donald J. Harti, 1992) ได้ศึกษาเรื่องการแก้ปัญหาที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Problem-Solving) และใช้การเปรียบเทียบที่ไกลตัว (Remote Analogs) ด้วยวิธีชินเนคติกส์ โดยทดลองสอนกับนักศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Students) จำนวน 4 กลุ่ม โดยใช้วิธีแก้ปัญหา และใช้วิธีชินเนคติกส์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ใช้กลวิธีชินเนคติกส์

สามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้วิธีชินเนคติกส์ ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานเดิมที่ว่า การเรียนแบบใช้การแก้ปัญหาจะเกิดผลดีหากใช้วิธีชินเนคติกส์

ชาร์ล เอส ไคลเนอร์ (Charles S. Kleiner, 1991) ได้ศึกษาเรื่องผลของการฝึกใช้ชินเนคติกส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ โดยทดลองกับนักเรียนเกรด 4 และ เกรด 5 ในวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 58 คน การทดลองแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองใช้ชินเนคติกส์ ช่วยในการเรียนรู้เนื้อหา และกลุ่มควบคุมเรียนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองซึ่งใช้ชินเนคติกส์ช่วยในการเรียนรู้เนื้อหาสามารถอธิบายโน้ตค้นทางวิทยาศาสตร์ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังพบว่า ชินเนคติกส์ทำให้นักเรียนเพิ่มพูนความรู้ทางด้านคำศัพท์ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน และช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนได้เป็นอย่างดี ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

บาร์บารา แอนน์ เฮวิลิน (Babara Anne Heavilin, 1982) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ชินเนคติกส์ช่วยสร้างความคิดในการเขียนความเรียงระดับวิทยาลัย โดยทดสอบกับนักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษ 104 จำนวน 50 คน พบว่า นักศึกษามีการเรียนรู้ในการคิดเชิงเปรียบเทียบและมีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนมากขึ้นมิใช่แค่เพียงเรียนรู้ที่จะคิดแบบอเนกนัยแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังพบว่า ชินเนคติกส์ ทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนมากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมชินเนคติกส์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่า การที่จะพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลนั้น นักเรียนจะต้องได้รับการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบโดยอาศัยทักษะวิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ การสอนโดยใช้กิจกรรมชินเนคติกส์ จะเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์กิจกรรมหนึ่งโดยการให้อิสระในการคิดแก่นักเรียน การแสดงออกทางการอ่าน การพูด การคิด จินตนาการและการเขียน รวมไปถึงบรรยากาศความเป็นกันเองในห้องเรียน การกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออกและการยอมรับความคิดเห็น เพราะปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อความคิดและความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น